

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

Studijní program: Porodní asistence B5349

Barbora Demková

Studijní obor: Porodní asistentka 5341R007

SOUKROMÁ PRAXE PORODNÍ ASISTENTKY

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Eva Lorenzová

Plzeň 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci napsala samostatně a všechny použité prameny jsou uvedeny v seznamu zdrojů.

V Plzni dne 31. 3. 2015

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji Mgr. Evě Lorenzové za odborné vedení práce, poskytování cenných rad a informací, za trpělivost. Dále bych ráda poděkovala porodním asistentkám za čas a ochotu, kterou mi věnovaly při rozhovoru a odpovídaly na mé dotazy.

ANOTACE

Příjmení a jméno: Demková Barbora

Katedra: Ošetrovatelství a porodní asistence

Název práce: Soukromá praxe porodní asistentky

Vedoucí práce: Mgr. Eva Lorenzová

Počet stran: číslované 65, nečíslované 34

Počet příloh: 4

Počet titulů použité literatury: 22

Klíčová slova: porodní asistentka – praxe – vzdělání – legislativa – péče – žena

Souhrn:

Tato bakalářská práce pojednává o práci soukromé porodní asistentky, provozování vlastní praxe či nestátního zdravotnického zařízení. Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část pojednává o osobnosti porodní asistentky, vzdělávání porodních asistentek v České republice, legislativě, upravující práci porodní asistentky a jak funguje soukromá praxe porodní asistentky. Praktická část obsahuje kvalitativní výzkum, jenž je zaměřený na provozování soukromé praxe porodní asistentky v České republice v porovnání s Německem.

ANNOTATION

Surname and name: Demková Barbora

Department: Nursing and Midwifery

Title of thesis: The midwifery private practice

Consultant: Mgr. Eva Lorenzová

Number of pages: numbered 65, unnumbered 34

Number of appendices: 4

Number of literature items used:

Key words: midwife – midwifery practice – education – legislation – care - woman

Summary:

This thesis discusses the work of private midwives, running their private practice or private health care facility. The work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part describes the personality of midwives, midwifery education in the Czech Republic, legislation regulating the work of midwives, and explains what is the private midwifery practice. The practical part includes qualitative research focused on the operation of private midwifery practice in the Czech Republic in comparison with Germany.

Obsah

Úvod	8
1 PORODNÍ ASISTENTKA	9
1.1 Definice porodní asistentky	9
1.2 Vhodné vlastnosti porodních asistentek pro soukromou praxi.....	10
1.1.1 Zodpovědnost	10
1.1.2 Nezávislost	11
1.1.3 Otevřená mysl a vlastní názor	11
1.1.4 Schopnost naslouchat	11
1.1.5 Schopnost utvořit si celistvý pohled na danou situaci.....	12
1.1.6 Odvaha	12
1.1.7 Víra a pokora	13
1.1.8 Jazyková vybavenost.....	13
1.1.9 Schopnost pracovat s technikou	13
1.2 Profesionální organizace porodních asistentek.....	13
1.3 Česká konfederace porodních asistentek	14
1.4 Unie porodních asistentek – UNIPA	14
1.5 ČSPA	15
1.6 International Confederation of Midwives - ICM	15
2 VZDĚLÁVÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK	16
2.1 Historický přehled vzdělávání porodních asistentek	16
2.2 Současné vzdělávání porodních asistentek	17
2.3 Kompetence porodní asistentky.....	18
3 HISTORICKÝ PŘEHLED PÉČE POSKYTOVANÉ PORODNÍMI ASISTENTKAMI	18
3.1 Před rokem 1945.....	19
3.2 Po roce 1950	20
4 PRÁCE PORODNÍ ASISTENTKY VE VYBRANÝCH ZEMÍCH EVROPSKÉ UNIE	22

4.1	Spojené království	22
4.2	Německo	25
4.3	Nizozemí.....	29
5	PRÁVO V PRÁCI PORODNÍ ASISTENTKY	30
5.1	Zákon 66/2013 Sb.....	31
5.2	Zákon č. 96/2004 Sb.....	31
5.3	Vyhláška č. 55/2011 Sb.....	32
6	PÉČE PORODNÍ ASISTENTKY O TĚHOTNOU A RODÍCÍ ŽENU V PROSTŘEDÍ MIMO PORODNICI.....	33
6.1	Založení vlastní praxe.....	34
6.1.1	Nemateriální vybavení	34
6.1.2	Materiální vybavení.....	35
7	PRAKTICKÁ ČÁST	36
7.1	Formulace problému.....	36
7.2	Cíl výzkumu	36
	Dílčí cíle	37
7.3	Druh výzkumu a výběr metodiky	37
7.4	Metoda	37
7.5	Výběr účastníka rozhovoru.....	38
7.6	Způsob získávání informací.....	38
7.7	Organizace výzkumu	39
8	ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ.....	40
8.1	Rozhovor číslo 1: porodní asistentka A.....	40
8.2	Rozhovor číslo 2: porodní asistentka B.....	50
9	DISKUZE.....	60
10	ZÁVĚR.....	64

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHY

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zaměřuji na práci soukromých porodních asistentek, kdy soukromá porodní asistentka poskytuje péči ženám v jejich prostředí nebo ve své vlastní praxi, kterou si vybuodovala.

Porodní asistentka je osoba pečující o zdraví žen v období od narození po stáří. Poskytuje nejen péči fyzickou, ale také psychickou. Podporuje ženy na jejich cestě k ženství, mateřství. Porodní asistentky pracují především s těhotnými ženami, s ženami při porodu a po porodu v šestinedělí, kdy edukují ženy o laktaci, péči o novorozence. Podporují přirozený průběh těhotenství, přirozený porod a šestinedělí. Hlavním úkolem porodních asistentek by měla být především psychická podpora těhotných. Těhotenství a porod jsou velice citlivá období v životě ženy, jedná se o spirituální záležitost a je nutné k ní přistupovat s respektem. Porodní asistentka by měla ženy podpořit nejen na cestě k mateřství, ale nadále v nich podporovat ženství, které se těhotenstvím a porodem nevytrácejí. Porodní asistentky však nepracují pouze s těhotnými ženami, ale také se ženami gynekologicky nemocnými, se kterými se setkávají na gynekologickém oddělení či v ambulanci gynekologa.

V teoretické části práce bych ráda blíže popsala, kdo je porodní asistentka, jaké mají porodní asistentky kompetence, tedy co vše mohou ženám poskytnout, jaký je rozsah jejich pravomocí a povinností, jaké právní předpisy upravují práci porodních asistentek, jak se porodní asistentky vzdělávají a vzdělávaly v průběhu staletí a jaké mají možnosti v celoživotním vzdělávání, jaká je nabídka nejrůznějších kurzů a seminářů zaměřených na práci porodních asistentek. Další kapitoly jsou věnované soukromé praxi porodní asistentky. Co vše je potřeba splnit a udělat v případě, že se porodní asistentka rozhodne pracovat jako soukromá porodní asistentka a poskytovat péči ženám buď ve své ambulanci, prostorách tomu určených nebo doma u žen? Jak tato péče, péče soukromé porodní asistentky funguje ve vybraných zemích Evropské unie?

V praktické části se zabývám problematikou, jak je těžké založit si vlastní praxi či se registrovat, aby porodní asistentka mohla pracovat jako soukromá osoba. Porovnám, jak funguje systém poskytování péče soukromými porodními asistentkami v České republice a v Německu a jaký je rozdíl ve vzdělávání, kompetencích, legislativě. Cílem této bakalářské práce tedy je popsat dimenzi práce a praxe porodní asistentky pracující soukromě.

TEORETICKÁ ČÁST

1 PORODNÍ ASISTENTKA

„Porodní asistentka je osoba se zdravotnickým vzděláním, která se specializuje na péči o ženu v průběhu normálního (nekomplikovaného) těhotenství, porodu a šestinedělí, včetně péče o zdravého novorozence a kojence.“ (UNIPA, 2015)

1.1 Definice porodní asistentky

„Porodní asistentka je osoba, která byla řádně přijata do oficiálního vzdělávacího programu pro porodní asistentky uznávaného v dané zemi, která úspěšně ukončila daný vzdělávací program pro porodní asistentky a získala tak požadovanou kvalifikaci a registraci pro výkon povolání porodní asistentky. Porodní asistentka je uznávána jako plně zodpovědný zdravotnický pracovník; pracuje v partnerství se ženami, aby jim poskytla potřebnou podporu, péči a radu během těhotenství, porodu a v době poporodní, vede porod na svou vlastní zodpovědnost, poskytuje péči novorozencům a dětem v kojeneckém věku. Tato péče zahrnuje preventivní opatření, podpora normálního porodu, zjišťování komplikací u matky nebo dítěte, zprostředkování přístupu k lékařské péči nebo jiné vhodné pomoci a provedení nezbytných opatření při mimořádné naléhavé situaci. Porodní asistentka má důležitou roli ve zdravotním poradenství a vzdělávání nejen žen, ale i v rámci jejich rodin a celých komunit. tato práce by měla zahrnovat předporodní přípravu a přípravu k rodičovství a může být rozšířena i do oblastí zdraví žen, sexuálního nebo reprodukčního a péči o dítě. Porodní asistentka může vykonávat svou profesi v jakémkoli prostředí, včetně domácího prostředí, ambulantních zdravotnických zařízení, nemocnic, klinik, nebo zdravotnických středisek.“

Tato definice byla přijata na zasedání Mezinárodního výboru porodních asistentek dne 19. července 2005 a zahrnuje Definicí porodní asistentky přijatou v roce 1972 a doplněnou v roce 1990.

Na tuto profesi lze pohlížet z různých úhlů pohledu. Můžeme ji vnímat jako pouhý zdroj finančních prostředků, pak je člověk však nešťastný, neboť se jedná o profesi náročnou, která nikdy nebyla a ani dnes není zlatým dolem. Mnoho lidí vnímá porodní asistentky jako zdravotní sestry, asistující lékaři. Asistentky pracující na gynekologicko-

porodnických odděleních jsou na tom snad ještě hůře, protože je jako porodní asistentky nikdo nevnímá.

Porodní asistentka, by měla být osoba samostatná, nezávislá. Ovšem být schopná tuto profesi vykonávat tak jak to předkládá Mezinárodní definice porodní asistentky, vyžaduje úplně jiný přístup. Je důležité ztotožnit se s faktem samostatnosti a nezávislosti porodních asistentek, protože porodní asistentky chtějí vykonávat svou profesi podle Mezinárodní definice porodních asistentek a získat zároveň z výkonu profese jak finanční prostředky, tak také radost a uspokojení z odvedené práce. Zároveň by měly zajistit především spokojenost žen a dětí, o které pečují, měly by pracovat na svém osobním vývoji dle vlastností, jako jsou: zodpovědnost, nezávislost, otevřená mysl a vlastní názor, schopnost naslouchat, schopnost utvořit si celistvý pohled na danou situaci, odvaha, víra a pokora, jazyková vybavenost, schopnost pracovat s technikou. To vše by měly být vlastnosti dobrých porodních asistentek, které svou práci vykonávají nejlépe jak jen dovedou. (Štomerová, 2010, s. 10)

1.2 Vhodné vlastnosti porodních asistentek pro soukromou praxi

1.1.1 Zodpovědnost

Porodní asistentky by měly být zodpovědné za své celoživotní vzdělávání. Ve škole není prostor sdělit studentkám, budoucím porodním asistentkám úplně vše co se týče těhotenství, porodu, šestinedělí, laktace, péče o gynekologickou ženu a další. Proto je výlučně na nich účastnit se různých kurzů, seminářů, přednášek, workshopů a jiných vzdělávacích akcí, které jim rozšíří obzor jejich vědomostí. Je dobré, když s věkem porodní asistentky stoupá také touha po dalším poznání. Takové porodní asistentky, které se vzdělávají po celý život, zjišťují, že je mnohem snazší vykonávat tuto profesi samostatně. Snadno pak převezmou za své konání zodpovědnost.

Zodpovědnost spočívá také ve výchově nové generace. Mnohé porodní asistentky pracující v komunitním prostředí, tzn. jsou v kontaktu se ženami už před těhotenstvím a některé znají ženu už od dětství a to jim dává možnost vzdělávat je v oblasti sexuality, pohlavního dospívání a všeho, co s touto oblastí souvisí. Zodpovědnost během těhotenství spočívá v předávání informací budoucím maminkám o zdravém životním stylu, zahrnující vhodnou stravu, pohyb, sexualitu a mnohé další.

Zodpovědná porodní asistentka by v žádném případě neměla poškodit ty, o které pečuje. A proto je tak nesmírně důležité celoživotní vzdělávání porodních asistentek. (Štromerová, 2010, s. 11)

1.1.2 Nezávislost

Porodní asistentka, která se rozhodla pracovat samostatně v komunitním prostředí, by měla být schopna pracovat nezávisle na instituci. Nezávislostí se dále rozumí, že je porodní asistentka schopná činit rozhodnutí nejen odborná, ale také ekonomická a především lidská. Být nezávislou, ale neznamená nespolupracovat i s dalšími odborníky či profesními skupinami.

Hlavním bodem nezávislosti je nezávislost finanční, tzn. že nebude porodní asistentka finančně závislá na dalším subjektu. Aby však mohla porodní asistentka pracovat nezávisle, je nutné, aby za své služby vyžadovala od klientek platbu v hotovosti, protože v České republice jiný systém zatím nefunguje. Další možnost je, že by měla smlouveného ženského lékaře, který by vydával indikace k návštěvě porodní asistentkou. To už ovšem nepracuje porodní asistentka nezávisle, ale je závislá na gynekologovi, který rozhoduje. (Štromerová, 2010, s. 11)

1.1.3 Otevřená mysl a vlastní názor

V České republice předkládají lékaři názor na těhotenství a porod jako rizikové období v životě ženy. Tvrdí, že během porodu jde o život nejen matce, ale také dítěti. Porodní asistentky se ve škole sice učí, že těhotenství a porod jsou události zcela normální, fyziologické, a mělo by se tak k nim i přistupovat. V porodnicích však často přebírají názor lékařů, jakožto autorit. Proto je důležité, aby měla porodní asistentka otevřenou mysl pro přísun nových informací týkajících se těhotenství a porodu, a mohla si tak udělat o všem vlastní názor. (Štromerová, 2010, s. 12)

1.1.4 Schopnost naslouchat

Schopností naslouchat se rozumí to, že slyším, co mi druhý člověk říká, a přemýšlím, proč mi to říká a jaký má k tomu důvod. Hlavním úkolem porodních asistentek je vyslyšení

stesků těhotných žen, jejich obav ať už z těhotenství, porodu či průběhu šestinedělí. Měla by zjistit, co ženu vede k takovýmto strachům a může jí být nápomocna.

Například rozhodne-li se žena родit mimo zdravotnické zařízení, měla by porodní asistentka podrobným rozhovorem zjistit, co ženu k takovému rozhodnutí vede. Pomocí vlastních vyšetření také zjistit celkový zdravotní stav ženy a dítěte, to jak žena vnímá porodní proces a jak se na něj připravuje.

Důležité je důkladně naslouchat všemu, co žena říká a jak to říká. Samozřejmě je nezbytné se doptávat. Nezáskáme tím jen nezbytně důležité informace, ale žena též uvidí náš zájem o ni a její problémy. (Štomerová, 2010, s. 15)

1.1.5 Schopnost vytvořit si celistvý pohled na danou situaci

Schopnost vytvořit si celistvý pohled na danou situaci zahrnuje zhodnocení osobnosti ženy, o kterou porodní asistentka pečuje, důkladnou znalost přirozeného porodního procesu a znalost postupů, které mohou proces podpořit. Spadá sem také znalost postupů v péči o ženu v nemocničním zařízení, tedy znalost rutinních postupů, které se běžně užívají v nemocnicích.

Ať už porodní asistentka pracuje v komunitním prostředí nebo v nemocnici, je vhodné, aby znala obě prostředí. Pečuje-li porodní asistentka totiž o ženu mimo porodnici, měla by včas rozpoznat nepravidelnosti či případné komplikace, které ohrožují na zdraví a životě nejen matku, ale také její dítě a včas tak ženu předat do péče lékařů v příslušné nemocnici. (Štomerová, 2010, s. 16)

1.1.6 Odvaha

Odvaha, důležitá vlastnost, kterou by měla porodní asistentka mít, ať už pracuje v nemocnici či v komunitním prostředí. Samostatná činnost zahrnuje nejen samostatné rozhodování, ale také tvoření vlastního názoru a jeho prosazování. Nepostradatelná je také složka ekonomická, tedy nejenže vykonáváme svou profesi, ale také se staráme o podnikatelský plán, aby náš „podnik“ prosperoval, což není zrovna vždy jednoduché. V České republice to nefunguje jako v některých zemích západní Evropy (Německo, Nizozemí, Velká Británie), kde je péče porodní asistentky hrazena z veřejného zdravotního

pojištění. V České republice tato péče není hrazena z veřejného zdravotního pojištění, a tudíž si ji ženy v České republice hradí samy. (Štromeorvá, 2010, s. 17)

1.1.7 Víra a pokora

Vírou se rozumí nejen uznání Boha jakožto nejvyšší inteligence se zásadním vlivem na chod světa, ale také víra v sebe samé a ženy, jež se rozhodly využít služeb porodní asistentky. Větší klid při výkonu svého povolání budou mít porodní asistentky v případě, že rozvíjí víru v pomoc Boží a v moudrost přírody. Musí pochopit, že lidská moc cokoliv ovlivnit má své hranice, za které nedosáhne. Je proto nezbytné, aby získaly co nejvíce praktických dovedností ze svého oboru, ale také to, že ne vždy a všude mohou zasáhnout a danou situaci tak zachránit. (Štromeorvá, 2010, s. 18.)

1.1.8 Jazyková vybavenost

Je dobré, aby porodní asistentka ovládala alespoň jeden ze světových jazyků, které se používají v odborných debatách a konferencích v oblasti výzkumu. Nejideálnější je znalost angličtiny, protože většina akcí užívá angličtinu jako oficiální jazyk.

Bez znalosti alespoň jazyka těžko bude porodní asistentka nabírat nové a nové vědomosti, neboť i řada odborných publikací je napsána například právě v anglickém jazyce. Jedině tak může být zaručen odborný růst a práce na základě důkazů, jinak řečeno *lege artis*. (Štromeorvá, 2010, s. 18)

1.1.9 Schopnost pracovat s technikou

Technika pomáhá nejen v získávání informací – internet, organizace dne, ale také zajišťuje kontakt mezi porodní asistentkou a těhotnou či rodící ženou. (Štromeorvá, 2010, s. 18)

1.2 Profesionální organizace porodních asistentek

Mezi profesionální organizace sdružující porodní asistentky v České republice nyní patří Česká konfederace porodních asistentek, Unie porodních asistentek, Česká společnost

porodních asistentek a Gynekologicko-porodnická sekce České asociace sester. Ve světě je známá především Mezinárodní konfederace porodních asistentek (známa pod zkratkou ICM).

1.3 Česká konfederace porodních asistentek

Patří k největším profesním organizacím na území České republiky, která sdružuje porodní asistentky. Tato organizace vznikla v roce 1997 osamostatněním se porodních asistentek od České asociace sester ze sekce české gynekologicko-porodnické společnosti a původně nesla název Česká asociace porodních asistentek. V roce 2005 došlo ke změně organizace na konfederaci. (Štomerová, 2000)

Konfederace se člení mezi členy Mezinárodní konfederace porodních asistentek či Evropské asociace porodních asistentek (známa pod zkratkou EMA). K České konfederaci porodních asistentek dále patří zapojená sdružení jednotlivých krajů a měst: Sdružení porodních asistentek Praha, Sdružení porodních asistentek Jihočeského kraje, Sdružení porodních asistentek Jihomoravského kraje – SPAJK, Sdružení porodních asistentek Moravskoslezského kraje, Sdružení porodních asistentek Olomouckého kraje, Sdružení porodních asistentek Plzeňského kraje, Sdružení porodních asistentek Východočeského kraje – SPAVČ, Sdružení porodních asistentek kraje Vysočina, Sdružení porodních asistentek Zlínského kraje – SPAZK, Soukromé porodní asistentky – SPA, kdy každé sdružení má svou předsedkyni, která celé sdružení zastupuje na různých setkáních, konferencích a jiných akcích. (ČKPA, 2015)

1.4 Unie porodních asistentek – UNIPA

Unie porodních asistentek je organizace, ve které se sdružují porodní asistentky pracující ve státním i nestátním zdravotnickém zařízení, soukromé porodní asistentky, studentky oboru porodní asistentka a také porodní asistentky na mateřské dovolené. Porodní asistentky jsou v organizaci sdružovány na základě individuálního členství.

Mezi hlavní cíle organizace patří poskytování profesní podpory porodním asistentkám, vytvářet ideální zázemí pro studentky porodní asistence. Jedním z cílů je také propagovat práci porodní asistentky široké veřejnosti, podpora rodičů v předávání potřebných informací. Unie porodních asistentek se podílí na pořádání vzdělávacích programů pro porodní asistentky a jiné osoby, podílející se na poskytování péče ženě a jejímu dítěti, různé vzdělávací programy orientované na těhotné ženy, rodičovství a péče o

dítě. K jejím prioritám též patří dát ženám dostatek informací, na jejichž základě se ženy mohou rozhodnout o místě, poskytovateli a způsobu zdravotnické péče. (UNIPA, 2015)

1.5 ČSPA

Česká společnost porodních asistentek je společnost, která vznikla v roce 2013. Vznikla jako dobrovolné, nevládní neziskové sdružení, ve kterém se mohou sdružovat nejen porodní asistentky, ale také ostatní nelékařské profese i studenti a studentky nelékařských oborů. Je řada důvodů, proč vznikla tato organizace. Jde především o prosazování a dodržování postupů České gynekologicko-porodnické společnosti a České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, propagování a rozvíjení oboru, řádné vzdělávání a prosazení zájmů členů organizace. Tato organizace poskytuje svým členům rovněž právní ochranu. Snaží se o zvýšení důvěry ve zdravotníky a v neposlední řadě o zpříjemnění prostředí porodnic.

Dne 12.3.2014 došlo k setkání zástupců profesních organizací porodních asistentek na Ministerstvu zdravotnictví České republiky. Za ministerstvo zdravotnictví byla přítomna Hlavní sestra České republiky. Výsledkem jednání byl podpis memoranda o spolupráci, na které se dohodly všechny zástupkyně jednotlivých organizací. Jedním z bodů memoranda je například potřeba vytvoření koncepce porodní asistence, úprava pregraduálního a postgraduálního vzdělávání porodních asistentek či zajištění dostatečné spolupráce s Ministerstvem zdravotnictví při úpravách legislativy, jež souvisejí s výkonem profese porodní asistentky. (Šmídová, 2014)

1.6 International Confederation of Midwives - ICM

Mezinárodní konfederace porodních asistentek podporuje, zastupuje a snaží se posilovat profesní asociace porodních asistentek po celém světě. V současné době existuje 116 asociací porodních asistentek, což reprezentuje 101 zemí na všech kontinentech. Je rozdělen do čtyř regionů: Afrika, Amerika, Asie-Tichomoří a Evropa. Dohromady tyto asociace reprezentují více než 300.000 porodních asistentek na celém světě.

Mezinárodní konfederace porodních asistentek je akreditovaná nevládní organizace a reprezentuje porodní asistentky a porodní asistenci organizacím po celém světě k dosažení společných cílů v péči o matky a novorozence. K těmto organizacím patří Světová zdravotnická organizace (World Health Organisation) a další agentury Organizace

spojených národů, globální profesní organizace zdravotní péče, včetně Mezinárodní federace gynekologie a porodnictví (FIGO), Mezinárodní pediatrické asociace (International Pediatric Association), Mezinárodní rady sester (International Council of Nurses), nevládních organizací, bilaterálních a občanských sdružení. (ICM, 2015, vlastní překlad)

2 VZDĚLÁVÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK

V České republice se porodní asistentky vzdělávají na vysokých školách v oboru porodní asistence, kdy na konci studia obdrží titul bakaláře (Bc.). Ne vždy tomu tak ale bylo.

2.1 Historický přehled vzdělávání porodních asistentek

Historie babictví, dřívější označení pro porodní asistenci, spadá až do dob prvopočátku lidstva. Dříve vykonávaly babictví ženy nevzdělané a nosily označení báby pupkořezné, později porodní babičky. Práci babičky však mohly vykonávat až po čtyřleté praxi u starší porodní babičky. První odbornou literaturou, podle které se měly babičky učit, byla publikace *Z práva a nauczenie žienam tiehotnym a Babam pupkorzeznym netoliko prospessna, ale také potrebna* (1519, Nicolaus Claudjan). V první polovině 17. století vyšlo nařízení o přezkoušení porodních babiček. Ta, která zkouškou neprošla, nemohla pomáhat u porodu. (Vacková, 2013)

K rozvoji zdravotní péče došlo za vlády Marie Terezie, kdy byly pro porodní báby pořádány různé přednášky, například z anatomie a byly nařízené velmi podrobné zkoušky. Z této doby je znám také první učitel porodnictví, dr. Josef Molinari – chirurg. Dalšími předměty, které byly přednášeny, bylo porodnictví a praktické cvičení, provádějí se na těhotných dívkách. (Vacková, 2013)

V roce 1787 byla Janem Meličem (1763-1837) zřízena první ambulantní soukromá porodnice v domě U Montágů, kde se učily nejen porodní báby, ale také lékaři. Bohužel neměla dlouhého trvání a v roce 1803 z nedostatku finančních prostředků zanikla. (Fiala, 2011)

Na počátku 19. století byl porodním babám stanoven studijní řád, který udával jako povinnost účastnit se porodnických kurzů a získání diplomu pro výkon praxe. Další

významnou roli sehrál Antonín Jungmann (1775-1854), který zavedl daleko přísnější zkoušení pro porodní báby. Bylo nařízeno vést porody na fantomech či mrtvolách a tím prokázat svou zručnost v určitých hmatech u přirozených porodů. (Vránová, 2007, s. 57)

Vznik Československé republiky s sebou přinesl slib na zlepšení postavení porodních babiček. Rok 1919 dal vzniknout spolku Ústřední jednota porodních asistentek. Poté v roce 1928 vyšel zákon O pomocné praxi porodnické, zahrnující vzdělání i výcvik porodních asistentek a zároveň povolil užívat pojmenování porodní asistentka. V roce 1930 došlo ke zřízení státních ústavů pro vzdělávání porodních asistentek. Rok 1947 přinesl změny v době trvání studia, z deseti měsíců bylo studium prodlouženo na dva roky. Ústavy pro vzdělání budoucích porodních asistentek se nacházely v Ostravě a Pardubicích. V roce 1956 pak bylo zavedené čtyřleté studium zakončené maturitní zkouškou. Studium bylo rozděleno – dva roky studovaly porodní asistentky spolu se všeobecnými sestrami a poté se rozdělily a pokračovaly ve studiu pouze pro porodní asistentky. V roce 1960 – 1961 však došlo k další změně. Otevřelo se čtyřleté studium pro absolventy ZDŠ. Dále pak existovalo v 70. letech minulého století jednoleté studium – určené dětským a všeobecným sestrám, které chtěly pracovat jako porodní asistentky, které bylo ukončeno rozdílovou maturitní zkouškou. V roce 1973 došlo k přejmenování oboru na ženskou sestru, které setrvalo až do roku 1993. V letech 1974 – 1975 bylo ukončeno čtyřleté studium. V roce 1996 byl na vyšších zdravotnických školách realizován obor diplomovaná porodní asistentka, jehož studium trvalo tři roky a nahradil dvouleté pomaturitní studium. Od roku 2001 – 2002 se porodní asistentky začaly vzdělávat na vysokých školách v rámci bakalářského studia, které je ukončeno státní závěrečnou zkouškou a absolventka po jeho úspěšném absolvování obdrží i s diplomem titul bakalář. Součástí státní závěrečné zkoušky jsou obhajoba bakalářské práce a ústní zkoušky z porodní asistence, porodnictví, pediatrie, gynekologie a ošetrovatelství. (Vacková, 2013)

2.2 Současné vzdělávání porodních asistentek

Obor porodní asistentka patří mezi nelékařské zdravotnické obory. Vstupem České republiky do Evropské unie došlo k harmonizaci ve vzdělávání Nelékařských zdravotnických oborů. Porodní asistentky jsou vzdělávány podle zákona č. 96/2004 Sb., Zákon o nelékařských zdravotnických povoláních. Odbornou způsobilost k výkonu povolání porodní asistentka získá absolvováním tříletého akreditovaného bakalářského

studia pro přípravu porodních asistentek (zákon č. 96/2004 Sb.), kdy je možnost pokračovat v navazujícím magisterském studiu, trvajícím dva roky buď v prezenční, nebo kombinované formě (dle nabídky škol). Existuje také možnost specializačního vzdělávání, které nabízí Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. Porodní asistentka je pak označována jako porodní asistentka „specialistka“. A v neposlední řadě je to řada nejrůznějších certifikovaných kurzů, kde porodní asistentka na závěr obdrží certifikát o absolvování kurzu (Vacková, 2013)

V současné době mají porodní asistentky širokou nabídku nejrůznějších kurzů týkajících se předporodní přípravy, laktačního poradenství, kurzy homeopatie zaměřené na těhotenství, porod a šestinedělí, kurzy aromaterapie s využitím pro období těhotenství, porodu a šestinedělí. Je možné absolvovat kurzy nošení dětí v šátku, plavání kojenců, cvičení s dětmi a mnoho dalších. Je na každé porodní asistentce, který kurz si ze široké nabídky vybere.

2.3 Kompetence porodní asistentky

Porodní asistentka je osoba, která doprovází ženu během těhotenství, vede normální, fyziologický porod a pečuje o matku a dítě v období šestinedělí.

Jako průvodkyně těhotenstvím potvrdí nebo diagnostikuje graviditu, provází nejen ženu, ale také její blízké po celou dobu těhotenství, kdy poskytuje řadu informací o průběhu těhotenství, o případných rizicích, které mohou nastat a v neposlední řadě se snaží ženu připravit na porod. Sleduje jak se daří plodu v děloze. V případě, že zjistí určité riziko, předává ženu do péče gynekologa – porodníka.

Porodní asistentka je oprávněná k samostatnému vedení fyziologického porodu, pečuje o ženu ve všech dobách porodních a v případě, zjistí-li komplikace, informuje lékaře. Poskytuje péči po porodu, kontroluje porodní a poporodní poranění, provádí první ošetření novorozence a poskytuje mu péči, navštěvuje rodinu po porodu.¹

3 HISTORICKÝ PŘEHLED PÉČE POSKYTOVANÉ PORODNÍMI ASISTENTKAMI

¹ kompetence porodní asistentky jsou stanoveny ve vyhlášce 55/2011 Sb., dostupné například na: <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?cd=76&typ=r&zdroj=sb11055>

Profese porodní asistentky je stará jako lidstvo samo. Už odpradávná si ženy předávaly své zkušenosti z porodů. Během staletí docházelo k postupnému vývoji vzdělávání porodních bab, později porodních asistentek, a poskytované péče. Začaly se vytvářet doporučené postupy, standardy při poskytování péče.

3.1 Před rokem 1945

Historie profese porodní asistentky sahá daleko do 13. století, konkrétně do dob vlády krále Václava II. (1271-1305). Porodní báby byly už dříve před tím, ale z této doby pochází první zmínka o organizované péči.

První zmínka o organizované péči porodních bab pochází již z roku 1200. Zpočátku pracovaly velice samostatně, pomoc lékařů, ranhojičů si volaly jen v případě nutnosti, kdy nebylo jiné možnosti. Během 16. století došlo v babictví k řadě změn. Města uzavírala smlouvy s lékaři-fyziky, kteří měli jako hlavní úkol dohlížet na práci ranhojičů a porodních bab, které navíc zkoušeli, protože bez řádně složené zkoušky nemohly svou práci vykonávat. Z této doby pochází první řady pro porodní báby. Počínaje rokem 1651 měly porodní báby povinnost absolvovat zkoušku, která jim dovoľovala vykonávat svou práci. V roce 1749 bylo stanoveno, že se porodní báby musí účastnit pitvy žen, aby se naučily především anatomické uspořádání ženského těla. Porodnictví se vyučovalo již od začátku založení Karlovy univerzity v roce 1348. Později však došlo k několikaleté přestávce ve výuce, ke které se navrátilo roku 1753, výuka byla však pouze teoretická.

K výrazným změnám v oblasti zdravotnictví a tedy i porodnictví došlo až za vlády Marie Terezie (1717-1780), která se inspirovala Holandskem, zejména holandským lékařem Gerhard van Swieten (1700-1772) (Vránová, 2007, s. 30)

Velmi dlouhou dobu pracovaly porodní báby bez potřebného vzdělání, kdy své uznání získávaly především vykonanými službami. Jen některým se dostalo té pocty, že se staly porodními bábami na dvoře některého z významných šlechticů či měly to štěstí, že se staly měšťskými porodními bábami ve větším městě a bylo-li potřeba, posloužila i v jiném městě, kde bylo jejich služeb zapotřebí. Obecně platilo, že se porodním asistentkám dařilo lépe ve městech než na venkově, kde měly kromě lepšího zázemí také možnost konzultace s případnými lékaři. Z období vlády Marie Terezie pochází také přísaha porodních bab. (Vránová, 2007, s. 34)

Rozsáhlé reformy týkající se lékařského studia, vydání řady studijních předpisů zajišťovaly přítomnost kvalifikovaných lékařů a zdravotnických pracovníků ve zdravotnictví (Sedlářová, 2009, s. 18)

Během 19. století ovlivnilo porodnictví řada významných osobností, které se podílely především na výuce porodních babiček a vydávaly první učebnice a předpisy, kterých se musely porodní babičky držet. O výrazný pokrok babictví se zasloužil především prof. Antonín Jungmann (1775-1854), působící na Karlově univerzitě. Autorem jedné z porodnických učebnic byl také Jan Mošner (1797-1876), jež ukládal jako hlavní úkol porodní babičky pomáhat rodiče, zejména chránit hráz v závěru porodu. Dalšími významnými osobnostmi českého moderního porodnictví byly prof. Karel Pawlík (1849-1914) a prof. Václav Rubeška (1854-1933), stojící v čele prvních českých porodnických klinik. (Machová, 2012, s. 17)

V počátcích 20. století měly porodní báby jako hlavní náplň práce pečovat o těhotné, rodící a ženy po porodu, v období šestinedělí, neboť obvodní gynekologové v té době ještě nebyli. V meziválečné době a to až přibližně do roku 1950 obstarávaly péči o ženy rovněž porodní báby. Navštěvovaly budoucí matky zejména u nich doma. Vzhledem k tomu, že velmi často docházelo při porodu k úmrtím matek a novorozenců, byly porodní asistentky lékaři často očerňovány. Postupem času přibližně kolem roku 1950-1955 tak došlo k přesunu porodů z domácího prostředí, ve kterém probíhala do té doby převážná většina porodů, do nemocnic.

3.2 Po roce 1950

Během 50. let minulého století začaly pracovat porodní asistentky v prenatálních poradnách a v nově zřizovaných nemocnicích. V 60. letech došlo ke změně názvu porodní asistentka na ženská sestra. Hlavní náplní ženské sestry bylo provádění těhotenské poradny, jak ji známe dnes – měřila tlak, puls, hmotnost, kontrolovala moč a asistovala lékaři. Jejím úkolem bylo mimo jiné navštívit nastávající matku u ní doma, aby posoudila prostředí, ve kterém žije. Posuzovalo se to zejména kvůli novorozenci, který měl do daného prostředí po porodu přijít. Ve chvíli, kdy byla matka i dítětem propuštěna domů, docházela ženská sestra na pravidelné návštěvy. Název ženská sestra se udržel až do roku 1990, kdy opět došlo k přejmenování profese na porodní asistentku. V této době vlivem změny politického systému došlo k nárůstu soukromých gynekologických ambulancí, čímž

vznikla veliká konkurence závodním a nemocničním ambulancím a terénní porodní asistentky pomalu ztrácely svou práci až postupem času terénní péče vymizela úplně. (Kučerová, 2011, s. 19. – 27.)

4 PRÁCE PORODNÍ ASISTENTKY VE VYBRANÝCH ZEMÍCH EVROPSKÉ UNIE

Profese porodní asistentky je známá po celém světě. V každé zemi mají porodní asistentky jiný systém vzdělávání a jiné kompetence. Každá země má své zákony, které upravují práci porodních asistentek. Pro srovnání s Českou republikou je uvedena profese porodní asistentky ve vybraných zemích Evropské unie jako jsou velká Británie (Spojené Království), Německo a Holandsko.

4.1 Spojené království

Ve Velké Británii je veškerá činnost porodních asistentek regulována zákonem o zdraví, stanovujícím obecnou úpravu zdravotních služeb. Péče, která je poskytována během těhotenství a za porodu, je upravována zákonem o zdravotních službách (Health and Social Care Act 2008²), který také al vzniknout Komisi zajišťující kontrolu kvality ve zdravotnictví a sociálních službách (Care Quality Commission³). Komise kromě kontroly také uděluje registrace zařízením splňující standardy kvality pro poskytování zdravotní a sociální služby.

Dalším zákonem, který poskytuje speciální právní úpravu činnosti porodních asistentek, je zákonné opatření o ošetřovatelství a porodní asistenci. Na základě tohoto zákona byla ke dni 1. 4. 2002 zřízena Rada pro ošetřovatelství a porodní asistenci. Tato rada má řadu oprávnění, mimo jiné vydávat nařízení. Jejím hlavním úkolem je správa registru, jenž slouží k zapisování ošetřovatelek a porodních asistentek, splňujících podmínky pro výkon povolání. Dalším úkolem je také vydávání standardů pro vzdělávání, výcvik, chování a výkon povolání ošetřovatelek a porodních asistentek a dohlíží na jejich dodržování. Rada se skládá ze čtyř výborů: The Investigating Committee, The Conduct and Competence Committee, The Health Committee and The Midwifery Committee.

Požadavky, které jsou nezbytné pro výkon povolání stanovuje nařízení Rady. Tato nařízení se týkají vzdělávání, registrace a opravných prostředků pro registraci z roku 2004. Studium a praxe probíhá v Radou schválených institucích. Minimální doba studia

² <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/14/contents>

³ <http://www.cqc.org.uk/>

jsou tři roky, ale je-li žadatelka zaregistrována jako zdravotní sestra, je možnost zkrácení studia na 18 měsíců. Místem výkonu studia jsou vysoké školy. Polovina studia je však věnována klinické praxi, kdy jsou studentky v kontaktu s rodičkami, novorozeňaty a jejich rodinami. Svou praxi mohou vykonávat v nemocnici, v komunitních zařízeních, v domovech u pacientek, porodních centrech či porodních odděleních, která vedou samy porodní asistentky. (Koláčková, 2010, s. 8)

Podmínkou je doložit potvrzení o zdravotním stavu a bezúhonnosti žadatelky, kdy toto potvrzení obdrží nejčastěji v zařízení, kde studovala.

Během registrace jsou žadatelky posuzovány, zda mohou porodní asistenci vykonávat. Mohou být označeny za nezpůsobilé, pokud se ukáže, že jí chybí znalosti či schopnosti, pokud byly odsouzeny pro trestný čin, či pokud nejsou fyzicky nebo duševně zdravý. Za nezpůsobilou porodní asistentku také může označit orgán, posuzující způsobilost k jiným zdravotním či sociálním profesím. Registrace se platí a tak členky musí každoročně odvádět Radě roční poplatky.

Porodní asistentky mají také možnost se sdružovat i v dalších odborných organizacích kromě rady, a to například Royal College of Midwives⁴, Royal College of Obstetricians and Gynecologists⁵ nebo Independent Midwives UK⁶.

Royal College of Midwives je organizace sdružující převážnou většinu všech porodních asistentek ve Spojeném království. Jejím hlavním cílem je podpora myšlenky porodní asistence, zlepšit úroveň poskytované péče. Členství v této organizaci stojí na rok 230£. Royal College of Obstetricians and Gynecologists je organizace sdružující porodníky a gynekology. Tyto organizace navzájem spolupracují a k určitým tématům jako jsou například domácí porody, vydávají společná stanoviska.

Independent of Midwives sdružuje porodní asistentky pracující jako samostatně výdělečně činné osoby.

Porodní asistentky mají možnost pracovat buď v rámci Národního zdravotnického systému, v soukromém zdravotnickém zařízení nebo jako samostatně výdělečně činné osoby. K výkonu svého povolání však potřebují platnou registraci. V případě, že se porodní asistentka rozhodne pracovat samostatně, musí ze zákona nahlásit svůj úmysl provozovat porodní asistenci Místnímu dozorčímu orgánu, který porodní asistenci přidělí dohlížející porodní asistentku, která má za úkol zajistit dodržování všech předpisů a

⁴ stránky organizace Royal college of midwives: <https://www.rcm.org.uk/>

⁵ <https://www.rcog.org.uk/>

⁶ <http://www.imuk.org.uk/>

zároveň poskytuje odborné poradenství. Obě porodní asistentky by se měly sejít alespoň jednou ročně. Kontrole podléhají také prostory, ve kterých porodní asistentka vykonává svou činnost. Zkoumá se také to, jak se porodní asistentka dále samostatně vzdělává. (Koláčková, 2010, s. 9)

Porodní asistentka může vést samostatně porod mimo nemocnici. Organizace označují domácí porody jako bezpečnou plnohodnotnou variantu porodu u všech těhotenství, u kterých nebyly prokázány zřejmé komplikace. O tom, zda je vše bezproblémové a je tedy možno родit doma, rozhodne porodní asistentka na základě potřebných vyšetření. Přítomnost jakýchkoliv komplikací, by měla vést k rozhodnutí, že porod proběhne v nemocničním zařízení. Domácí porody mohou však vést pouze zkušené asistentky, na které dohlíží Rada a dohlízející porodní asistentky. Dohlízející porodní asistentky mají také povinnost každoročně kontrolovat vybavení porodních asistentek, které asistují u domácích porodů. Předpis, který by přímo stanovoval, co je povinným vybavením k domácímu porodu, neexistuje, a tak je na porodních asistentkách samotný, co si k porodu připraví. Většinou se řídí tím, co se učily během studia.

Mezi vybavení porodní asistentky patří věci na předporodní péči, jako je fetoskop, fetální dopler s gelem, krejčovský metr, teploměr, stetoskop, tlakoměr, vybavení na testování moči, rukavice sterilní i nesterilní, tkaniny a různé další jednorázové potřeby (tampony, podložky, gáza, buničínové čtverce, ...). Mezi pomůcky potřebné při porodu patří všechno vybavení zmíněno výše a dále pak jednorázové porodní podložky, svorky, nůžky, odsávací zařízení, močový katétr, lubrikanty, jehly, injekční stříkačky, roztoky pro aplikaci léků d žil, kyslíková bomba a resuscitační zařízení (kyslíková maska), svorka na pupeční šňůru, léky pro urgentní situace (Syntocinom, Syntometrine). Poporodní péče vyžaduje mít k dispozici vše zmíněno výše plus potřeby pro šití, anestetika, dětská váha. Porodní asistentka také vyplňuje registrační list dítěte, zakládá mu zdravotnickou dokumentaci a připravuje všechny papíry pro pediatra, který bude o dítě dále pečovat.

O ženu i její dítě může porodní asistentka pečovat samostatně i po porodu. V případě, že porod proběhl bez komplikací a vše je v pořádku, není žádná povinnost lékařské prohlídky ihned po porodu.

Harmonogram poporodní péče o matku a dítě je stanoven standardem NICE 37. Doporučený harmonogram stanovuje vyšetření novorozence, která by měla být provedena během první osmi týdnů po porodu. Fyzické vyšetření lékařem či speciálně vyškolenou porodní asistentkou, tedy kontrola celkového fyzického stavu novorozence, kontrola srdce,

kyčlí, očí, u chlapců varlat, by mělo být provedeno nejpozději do 72 hodin po porodu. Dále je doporučeno vyšetření krve mezi 5. a 8. dnem po porodu, které by už měl provádět lékař, neboť porodní asistentka nemá potřebná zařízení. Nejpozději v tuto dobu by tedy měli rodiče vyhledat lékaře, který bude provádět další potřebná vyšetření. Intenzivní péče porodní asistentky v tuto dobu, tedy 7. až 10. den po porodu, končí a dále ji provozuje ošetřující lékař či pediatr. (Koláčková, 2010, s. 12)

Péče porodními asistentkami, která je poskytována ženám během těhotenství v rámci národního zdravotnického systému, je hrazena z veřejného pojištění. Rozhodnou-li se ženy pro péči soukromé porodní asistentky, budou si vše platit samy, tedy porodní asistence „na ruku“. Rodička tak ale neztrácí možnost bezplatných služeb, poskytovaných v rámci národního zdravotnického systému, jako jsou odběry a kontrolní vyšetření. Porodní asistentka, která vede porod mimo zdravotnické zařízení, si účtuje zhruba 2 000 – 4 500£.

Počet domácích porodů stále vzrůstá, a to i díky podpoře vlády a Rady. (Koláčková, 2010, s. 14.)

4.2 Německo

„Porodní asistentky mají v porodní péči v Německu výsadní postavení a jsou v podstatě partnery pro lékaře – porodníky a gynekology.“ (Snášelová, 2010, s. 28)

V Německu reguluje činnost porodních asistentek Zákon o povolání porodních asistentek (Gesetz über den Beruf der Hebamme und des Entbindungspflegers/Hebammengesetz – HebG, z 4. 6. 1985). Dále činnost porodních asistentek upravují právní předpisy na úrovni zemského práva profesní rady (Berufsordnung für Hebammen und Entbindungspfleger. Všechny spolkové země mají svůj profesní řád, které se zásadně neliší, neboť vycházejí ze vzorového profesního řádu Evropských společenství. Dále je pak mezi profesními organizacemi porodních asistentek a vrcholnými orgány zdravotních pojišťoven uzavřena Smlouva o péči poskytované porodními asistentkami (Vertrag über die Versorgung mit Hebammenhilfe nach § 134a SGB V), přičemž tato smlouva stanovuje úhrady poskytované pojišťovnami a i odměňování porodních asistentek.

Pro výkon povolání porodní asistentky je podmínkou absolvování tříletého studia na odborné škole. Porodní asistentky se mohou vzdělávat celkem na 58 odborných školách (poznámka pod čarou na seznam škol). Jedná se o nadstavbové studium, pro které je

potřeba několik předpokladů, jako například ukončený 17. rok, zdravotní způsobilost, ukončené středoškolské vzdělání. Studium má část teoretickou a praktickou. Osnova studia je stanovena Vzdělávacím a zkušebním řádem pro porodní asistentky a směrnicemi Evropské rady č. 2005/36/EC. Každá škola je přidružena k nemocnici, kde probíhá praktická výuka. Studentky mají praxi na porodním sále, gynekologickém oddělení u šestinedělek, novorozeneckém oddělení, jiných operačních i neoperačních odděleních, na operačních sálech, dětských klinikách, ale také v zařízeních mimo nemocnici. Každá porodní asistentka dostává za praxi odměnu.

Studium je, jako u nás, ukončeno státní zkouškou. Obsahuje část písemnou, ústní a praktickou. V případě, je-li porodní asistentka u jedné z částí neúspěšná, má možnost ji jednou opakovat. V případě, že úspěšně složí státní zkoušku, může požádat o povolení k výkonu samostatné praxe. I po skončení studia jsou však porodní asistentky povinny se nadále vzdělávat, což zajišťují profesní organizace na úrovni jednotlivých zemí. (Snášelová, 2010, s. 28)

V Německu patří mezi profesní organizace Deutscher Hebammensverband e. V. - DVH (Německý spolek porodních asistentek) a Bund freiberuflicher Hebammen Deutschlands e. V. – BfHD (Spolek samostatných německých porodních asistentek). Největší profesní organizací je Deutscher Hebammenverband, který čítá téměř 18 500 členek. Jejím hlavním úkolem je zastupování profesních zájmů porodních asistentek. Mezi základní úkoly organizace patří mimo jiné podpora profesních a hospodářských zájmů porodních asistentek, další vzdělávání na spolkové a zemské úrovni, hodnocení a zjišťování kvality poskytované péče, pozměňování a akademizace vzdělávání dle potřeb praxe a mnoho dalších. (Deutsche Hebammen Verband. e.V., 2015)

Bund freiberuflicher Hebammen Deutschlands e. V. sdružuje porodní asistentky, které vykonávají své povolání samostatně. Založeno bylo v roce 1984 a v nynější době sdružuje asi 1 000 členek. Hlavní úlohou tohoto sdružení je podpora a zastupování zájmů porodních asistentek, které preferují přirozené porody, tedy porody bez zbytečných farmakologických a lékařských zásahů a v případě, je-li to možné, zcela dle přání rodičky. I tato organizace zastupuje zájmy porodních asistentek na různých odborných setkáních, jednáních a rozhodovacích procesech. Porodní asistentky mají mimo jiné k dispozici právní poradnu. Organizace vydává šestkrát ročně odborný časopis pro porodní asistentky „Hebammeninfo“. Rovněž jako DVH má i tato organizace řadu úloh, mimo jiné například podporuje a zastupuje profesní a ekonomické zájmy, zastupuje zájmy samostatných

porodních asistentek při jednání s úřady, podílí se na zjišťování dalšího vzdělávání porodních asistentek a další. (Bund freiberuflicher Hebammen Deutschlands e. V, 2013)

V Německu mají porodní asistentky několik možností, jak mohou být zaměstnané. Mohou pracovat jako osoby samostatně výdělečně činné buď nezávisle, nebo mají uzavřené smlouvy buď s jednou nebo i více porodnicemi, nebo mohou pracovat v rámci porodních domů. Pro to, aby mohla porodní asistentka vykonávat svou profesi, však potřebuje povolení, na které má nárok v případě, že splní podmínky stanovené v § 1 a 2 zákona o porodních asistentkách (HebG). Mezi podmínky patří například podání žádosti, doklad o délce trvání studia – 3 roky – a doklad o absolvování státní zkoušky, zdravotní způsobilost, trestní bezúhonnost a také adekvátní jazykové dovednosti. (Snášelová, 2010, s. 28)

Porodní asistentky, které se rozhodly pracovat samostatně, jsou povinny se řídit profesními řády, které si vydávají jednotlivé spolkové země pro své porodní asistentky. Jejich povinností je uzavřít pojištění pro případ vzniku odpovědnosti při výkonu práce. Jejich ordinace musí být řádně označena jménem, příjmením, profesním označením, umístit informacemi stanovující ordinační dobu. Je důležité, aby byly kdykoli dosažitelné. V případě, kdy to není možné, jsou povinny zajistit za sebe zastupující porodní asistentku, která ji bude zastupovat v případě nutnosti. Dalším důležitým úkolem je zajistit, aby byla veškerá dokumentace, kterou mají k dispozici, v případě, že přestanou vykonávat svou praxi, předána náležitěmu zdravotnímu úřadu. (Snášelová, 2010, s. 33)

Na základě Zákona o porodních asistentkách⁷ a předpisů profesních řádů jednotlivých spolkových zemí vyplývá možnost pracovat jako samostatná porodní asistentka. Je však povinností porodní asistentky přivolat k porodu lékaře v případě, že se vyskytnou komplikace.

Rovněž jako ve Velké Británii není v Německu zákonem stanoveno povinné vybavení porodní asistentky, která se rozhodla poskytovat péči těhotným ženám při porodu mimo porodnici. Jsou však vydávána doporučení k vybavení, kam patří například odsávačka, dětská kojenecká váha, krejčovský metr, kardiokografický monitor, irigátor, sterilní nástroje jak k porodu, tak na šití, rukavice, sterilní tampony, materiál na šití, dezinfekce, pomůcky na zasvorkování pupečníku, žádanky pro potřebná vyšetření, baterka. (Snášelová, 2010, s. 33)

⁷ Gesetz über den Beruf der Hebamme und des Entbindungspflegers (Hebammengesetz - HebG)

Porodní asistentky podléhají kontrole, kterou provádí příslušný zdravotní úřad. Pověřený lékař provádí jak kontrolu materiálního, tak nástrojového vybavení. (Snášelová, 2010, s. 34)

Porodní asistentky poskytují služby ženám nejen v průběhu těhotenství a porodu, ale také po porodu. Během těhotenství se stává důležitou osobou, která plní řadu úkolů. Především poskytuje mnoho cenných rad týkajících se správné životosprávy těhotné, nezbytných zdravotních vyšetření, edukuje ženy v oblasti sexuality, poskytuje poradenství týkající se partnerských vztahů, sociální pomoci v mateřství, připravuje ženu na šestinedělí. Provádí pravidelné prohlídky, kdy měří tlak, kontroluje moč, určuje velikost plodu, jeho polohu a sleduje také srdeční ozvy plodu. Porodní asistentky mohou vést kurzy předporodní přípravy. Těhotné ženy mají možnost se v těhotenství účastnit čtrnácti lekcí, kde se probírají partnerské i ženské problémy. Kurzy jsou věnovány problematice prenatálního vývoje dítěte, či jak se mění tělo v průběhu těhotenství. Další lekce jsou věnovány přípravě na porod, šestinedělí a vyšetření, která jsou v tomto období nezbytná.

Porodní asistentka vede samostatně každý normální porod, kdy si žena může zvolit, kde a jak porodí. Může se rozhodnout pro porod doma, ambulantní porod, který proběhne v nemocnici, ale po porodu odchází domů, kde bude trávit šestinedělí a bude se o ni i dítě starat porodní asistentka nebo pro porod v nemocnici, kde bude mimo porod probíhat i časné šestinedělí. Porodní asistentka proto musí absolvovat studium na odborné škole, aby včas odhaila případné komplikace a povolala na spolupráci lékaře/lékařku. (Stadelmann, 2009, s. 461)

Nárok na péči porodní asistentkou mají ženy i během šestinedělí. Porodní asistentky docházejí v prvních dnech po porodu na kontrolu matky a dítěte každý den, i v případě, proběhl-li porod v nemocnici. Porodní asistentka má za úkol v šestinedělí sledovat vývoj dítěte, kontrolovat hojení pupíku, poradit v případě, že dítě trápí nadýmání, poskytnout potřebné informace týkající se kojení, zajišťuje odběr krve na vyšetření případných metabolických poruch. Samozřejmě také kontroluje stav matky, kdy se zaměřuje především na průběh šestinedělí, edukuje v případě problémů s kojením, jako jsou ztvrdlé prsy, bolestivé nebo zanícené bradavky, pomáhá v případě, že došlo k zástavě odchodu očítků. (Harder, 2005, s. 7)

Služby poskytované porodními asistentkami jsou financovány podle upravené Smlouvy o péči poskytované porodními asistentkami dle § 134 SGB V (Vertrag über die

Versorgung mit Hebammenhilfe na § 134 SGB V)⁸. Tuto smlouvu mezi sebou uzavřely profesní organizace porodních asistentek a vrcholné spolky zdravotních pojišťoven. V roce 2010 došlo k úpravě přílohy, ve které jsou stanoveny výše odměn porodním asistentkám za jednotlivé výkony. Tyto výkony jsou propláceny pouze porodním asistentkám, které mají s pojišťovnou podepsanou smlouvu, přičemž členky profesních organizací přistupují ke smlouvě automaticky s členstvím. Porodní asistentky, které nejsou členkami jedné z profesních organizací, mají možnost smlouvu uzavřít přímo se zdravotní pojišťovnou. (Snášelová, 2010, s. 34)

4.3 Nizozemí

Nizozemí je jedna z evropských zemí, kde se podporují domácí porody, od kterých se prakticky nikdy neustoupilo. V Holandsku považují svůj systém péče o rodičku jako jeden z nejlepších na světě s dlouhou tradicí hnutí za přirozený porod. Aktivně se účastní osvětových misí v rozvojových zemích, kde předávají řadu cenných zkušeností týkajících se péče o rodičku a novorozence. (Koláčková, 2010, s. 19)

Podmínkou stát se porodní asistentkou v Holandsku je řádné vzdělání, které probíhá na Vyšší škole pro porodní asistentky. Celkem fungují čtyři školy a to v Groningenu, Amsterdamu, Rotterdamu a Maastrichtu. Vzdělávací systém je zaměřen především na vychování porodních asistentek, které pracují především v primární péči, v porodnicích je zaměstnáno jen minimum asistentek. Důležité je také další vzdělávání zaměřeno především na péči o ženu s patologickým stavem a na zdokonalení pedagogických schopností. Vzdělání je důležité především pro zápis do registru zdravotnických pracovníků, kdy se porodní asistentky zapisují jako plnohodnotné poskytovatelky primární péče do tzv. BIG registru zahrnující také lékaře. Porodní asistentky mohou vykonávat své povolání jen tehdy, jsou-li registrovány v tomto registru. (Koláčková, 2010, s. 19)

V Holandsku je hlavní oborovou organizací Nizozemská královská organizace porodních asistentek – Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundige (uváděno pod zkratkou KNOV). Tato organizace vydává svůj vlastní etický kodex, který musí porodní asistentky dodržovat. Další organizací je například The Netherlands Home Birth

⁸ k nalezení například zde:

http://www.vdek.com/vertragspartner/hebammen/_jcr_content/par/download/file.res/Hebammenhilfe_Vertrag_134a_SGB_V.pdf

Foundation spolupracující s KNOV a pojišťovny. V Haagu navíc sídlí ústřední kancelář Mezinárodní konfederace porodních asistentek (ICM). (Koláčková, 2010, s. 20)

V Holandsku má porodní asistentka několik možností jak může pracovat. Jedna z možností je pracovat v primární péči, tedy mimo nemocnici nebo jako osoba samostatně výdělečně činná, kdy je nutná registrace a uzavření smlouvy se zdravotní pojišťovnou. Další možností je být zaměstnaná v porodním zařízení.

Porodní asistentky mohou vést porody mimo nemocnici, přičemž ženy mají na výběr ze třech možností, jak mohou porodit. Mohou si zvolit porod doma s porodní asistentkou či s lékařem, ambulantní porod v nemocnici s porodní asistentkou či praktickým lékařem nebo ambulantní porod v nemocnici s gynekologem. Pojišťovna hraří však jen porod doma nebo ambulantní s porodní asistentkou či praktickým lékařem, přítomnost gynekologa je proplacena pouze v případě, kdy byla přítomnost gynekologa nutností. (Koláčková, 2010, s. 21)

Porodní asistentky mají v Holandsku stanovené povinné vybavení a doporučené vybavení. K povinnému vybavení, zajišťujícího bezpečnou péči, patří ampule Oxytocinu, ampule Mesocainu a malá kyslíková bomba s maskou a ambuvak. Mezi doporučené vybavení patří přenosný monitor, ale porodní asistentky si pořizují doppler, dále se vybavují šicím materiálem, nástroji, dezinfekcí, rukavicemi, to vše je spíše doporučené vybavení, ne povinné.

V případě, že nenastanou žádné komplikace, stará se porodní asistentka o ženu nejen během těhotenství a po porodu, ale také v době šestinedělí, kdy navíc přebírá do péče i ženino dítě. Veškeré služby jsou porodním asistentkám hrazeny ze zdravotního pojištění. (Koláčková, 2010, s. 22)

5 PRÁVO V PRÁCI PORODNÍ ASISTENTKY

Je velmi důležité znát zákony, jež upravují poskytování zdravotní péče obyvatelům České republiky. Mezi takovéto zákony patří například zákon č. 66/2013 Sb. ze dne 19. února 2013, kterým se změnil zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, o požadavcích na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb. (UNIPA, 2015)

Práce porodní asistentky je rovněž regulována řadou zákonů, vyhlášek, směrnic, předpisů. Jedním z právních předpisů pro porodní asistentky je zákon č. 96/2004 Sb.⁹, jež definuje činnosti, které může porodní asistentka vykonávat samostatně. Tento zákon pojednává o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče. Dále jsou činnosti porodních asistentek vymezeny ve vyhlášce Ministerstva zdravotnictví č. 424/2004 Sb.¹⁰ jež byla novelizována v roce 2013 a nově ji nalezneme jako vyhlášku č. 55/2011 Sb., která stanovuje činnost zdravotnických a jiných odborných pracovníků. (Štomerová, 2007, s. 4)

5.1 Zákon 66/2013 Sb.

Zákon č. 66/2013 Sb.¹¹, novelizoval původní zákon č. 372/2011 Sb. Zajišťuje úpravu zdravotních služeb a podmínky pro jejich poskytování. S tímto je spojen výkon státní správy, druh a formy zdravotní péče, práva a povinnosti pacientů a jim blízkých osob, poskytovatelů zdravotní péče, zdravotnických pracovníků či jiných odborných pracovníků a dalších osob v souvislosti s poskytováním služeb. Upravuje rovněž podmínky pro hodnocení kvality a bezpečí zdravotních služeb a jiné činnosti, které souvisí s poskytováním služeb. Rovněž zpracovává náležité předpisy Evropské unie.

5.2 Zákon č. 96/2004 Sb.

Tento zákon se je nadepsán jako „Výkon povolání zdravotnického pracovníka a jiného odborného pracovníka“. Odborná způsobilost pro výkon povolání porodní asistentky je stanovena v § 6 tohoto zákona. Porodní asistentka získá odbornou způsobilost absolvováním řádného studia a to buď v rámci tříletého bakalářského akreditovaného oboru porodní asistentka, nebo absolvováním vyšší odborné školy oboru diplomovaná

⁹ plné znění k nahlédnutí například zde: http://www.clk.cz/oldweb/zakpred/zakon_96-2004-1.html

¹⁰ dostupné na: <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?cd=76&typ=r&zdroj=sb04424>

¹¹ plné znění zákona 66/2013 Sb. k nahlédnutí zde: http://normalniporod.cz/wp-content/uploads/2012/11/372_2011-Sb-Zakon-o-zdravotnich-sluzbach.pdf

porodní asistentka v případě, že studium bylo zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004. Další možností je vystudování střední zdravotnické školy v oboru ženská sestra nebo porodní asistentka, kdy je podmínkou, aby nástup do prvního ročníku proběhl nejpozději ve školním roce 1996/1997. Absolvovala-li porodní asistentka tento způsob vzdělání, může toto povolání bez odborného dohledu vykonávat až po třech letech práce na úseku péče o ženu během těhotenství, porodu a šestinedělí a péče o novorozence. Podmínkou je doložit prokázání působení na těchto úsecích v minimální délce jeden měsíc. Na úseku péče o ženu během porodu je pak nutno setrvat v délce minimálně šest měsíců, do té doby pracuje jedinečně pod odborným dohledem. (Štomerová, 2007, s. 6)

Zákon rovněž stanovuje podmínky pro celoživotní vzdělávání porodních asistentek. Tato podmínka je kontrolována pomocí kreditního systému. Podmínkou pro porodní asistentky je, že během deseti let výkonu povolání získat alespoň čtyřicet kreditů, aby mohly nadále získat osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu na dalších deset let.

5.3 Vyhláška č. 55/2011 Sb.

V roce 2011 došlo k vydání nové vyhlášky nahrazující vyhlášku č. 424/2004 Sb. Tato vyhláška přináší podrobnou právní úpravu činností, jež mohou porodní asistentky vykonávat samostatně. V § 3 v prvním odstavci vyhlášky č. 55/2011 Sb. jsou uvedeny činnosti, které mohou porodní asistentky vykonávat bez odborného dohledu a bez indikace a to v rozsahu své odborné způsobilosti. K těmto činnostem patří například poskytování zdravotní péče v souladu s právními předpisy a standardy, dohlížení na dodržování hygienicko-epidemiologického režimu v souladu se zvláštními právními předpisy, vedení zdravotnické dokumentace a další dokumentace vyplývající ze zvláštních právních předpisů, práce s informačním systémem zdravotnického zařízení, poskytování informací pacientovi informace v souladu se svou odbornou způsobilostí, případně pokyny lékaře, podílení se na přípravě standardů. (Štomerová, 2007, s. 8)

Výčet specifických činností, jež vykonávají porodní asistentky, je stanoven v § 5 vyhlášky č. 55/2011 Sb. V prvním odstavci tohoto paragrafu je stanoveno, že porodní asistentky vykonávají činnosti podle § 3 prvního odstavce a dále poskytuje bez odborného dohledu a indikace základní a specializovanou ošetrovatelskou péči ženám těhotným, rodičím a ženám v šestinedělí a to prostřednictvím ošetrovatelského procesu. Mezi

specifickou péči porodní asistentky patří poskytnout ženě dostatek informací a poučení o životosprávě v těhotenství a při laktaci, připravit ženu na porod, poskytnout poučení o ošetření novorozence, o antikoncepci. Porodní asistentka provádí návštěvy v rodinách těhotných, ženách po porodu či gynekologicky nemocných, kdy sleduje jejich zdravotní stav. Další náplní porodní asistentky je podporovat a edukovat ženy v péči o novorozence, včetně podpory laktace a předcházení komplikací s tím souvisejících. Porodní asistentka diagnostikuje graviditu, předepisuje, doporučuje či sama provádí vyšetření, která jsou nutná ke sledování fyziologické gravidity, sleduje ženy s fyziologickou graviditou a poskytuje jim řadu informací k prevenci komplikací. V případě, že zjistí určité riziko, předá ženu do péče gynekologa. Sleduje nejen stav těhotné ženy, ale také plodu uloženého v děloze nejen klinickými, ale také technickými prostředky, rozeznává u matky, plodu či novorozence známky patologií, vyžadující lékařské intervence, pomáhá lékaři v případě zásahu, není-li lékař přítomen, provádí neodkladná opatření. Před porodem připravuje ženy k porodu, pečuje o ně ve všech porodních dobách a vede fyziologické porody, včetně případné epiziotomie. Je-li zapotřebí, tedy pouze v neodkladném případě, vede i porody v poloze koncem pánevním, přičemž neodkladným případem rozumíme vyšetřovací či léčebný výkon, který je nezbytný pro záchranu života nebo zdraví. Porodní asistentka ošetřuje porodní a poporodní poranění a pečuje o ženy po porodu. Na starosti však nemají pouze ženy a jejich děti, ale také zajišťují přejímání, kontrolu a ukládání léčiv, manipulaci s nimi a jejich zásoby. Dále zajišťuje přebírání, kontrolu a uložení zdravotnických prostředků, prádla, manipulaci s nimi a jejich dezinfekci a sterilizaci. Dále je v téže vyhlášce, v § 5 stanoveno, že porodní asistentka poskytne bez odborného dohledu a indikace ošetrovatelskou péči fyziologickým novorozencům a provádí jejich první ošetření a je-li zapotřebí, zahájí okamžitou resuscitaci. (Štomerová, 2007, s. 9)

6 PÉČE PORODNÍ ASISTENTKY O TĚHOTNOU A RODÍCÍ ŽENU V PROSTŘEDÍ MIMO PORODNICI

S porodní asistentkou se setkáváme především v nemocnicích, kde jsou zaměstnané na porodních sálech a odděleních šestinedělí. Dále se pak s jejich činností můžeme setkat také v ambulancích privátních gynekologů, mateřských centrech. Jsou však porodní asistentky, které si zvolily cestu samostatnosti, to znamená, že se rozhodly provozovat svou vlastní praxi. Soukromá porodní asistentka přináší možnost individuální péče ženě,

jejímu partnerovi i dítěti nejen v období těhotenství a porodu, ale zejména v poporodním období. Péči může porodní asistentka poskytovat nejen ve své ambulanci, ale také přímo u ženy doma, tedy sjednat si registraci nebo může provozovat nestátní zdravotnické zařízení. (UNIPA, 2015)

6.1 Založení vlastní praxe

Již před rozhodnutím založit si vlastní praxi, by si měly porodní asistentky připomenout, že bude velmi důležité spolehnout se především sama na sebe, tedy vzít plnou odpovědnost za vše, co udělá, případně neudělá. (Štomerová, 2007, s. 4)

6.1.1 Nemateriální vybavení

K nemateriálnímu vybavení řadíme motivaci, silné odhodlání odprostit se od systému, který poskytuje jistotu. U některých porodních asistentek patří k silné motivaci touha pomáhat těhotným a rodícím ženám, podpořit je v získávání nové sociální role, role matky. Jiné motivuje touha změnit určité věci v oblasti poskytování zdravotnické péče. V neposlední řadě sem můžeme zahrnout motivaci vlastního finančního zabezpečení.

Velmi důležité je pro porodní asistentky vzdělání. Vzdělání, které směřuje k podpoře porodních asistentek a rozvíjí jejich samostatnou práci porodních asistentek. Byť samotné vzdělání není uzpůsobeno tak, aby připravilo porodní asistentky na to, aby pracovaly samostatně. Důležité je nejen řádné bakalářské studium ukončené státní závěrečnou zkouškou, ale důležitou roli hraje celoživotní studium. (Štomerová, 2007, s. 4)

K provozování soukromé praxe je velmi důležité získat potřebnou registraci. K získání registrace je zapotřebí vyplnit potřebný formulář¹², po jehož schválení získá porodní asistentka možnost poskytovat péči mimo zdravotnické zařízení. Další potřebnou formalitou je sestavený hygienický řád. Hygienický řád by měl odpovídat provozu naší praxe na základě toho, co budeme vykonávat. V případě, že si bude porodní asistentka pronajímat prostory, jež nejsou registrovány jako zdravotnické zařízení, mělo by se požádat o rekolaudaci, k čemuž je zapotřebí mít vyjádření hasičů, Sdružení pro životní

¹² formulář k registraci k poskytování zdravotní péče dostupný zde: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/formulare-k-opravneni-k-poskytovani-zdravotnich-sluzeb>

prostředí zdravotně postižených a Dopravního odboru obecního úřadu o možnostech parkování.

Po obdržení registrace musíte porodní asistentka živnost nahlásit na statistický úřad pro přidělení identifikačního čísla a také na finanční úřad, kterému budete odvádět potřebnou daň ze mzdy. K dalším povinnostem patří ohlášení zahájení samostatné činnosti na úřad sociálního zabezpečení a své zdravotní pojišťovně.

V neposlední řadě je velice důležité zařídit si profesní pojištění. Nejvhodnější pojišťovnou je pro porodní asistentky v tomto případě pojišťovna UNIQUA. (Štromerová, 2007, s. 7)

6.1.2 Materiální vybavení

Materiální vybavení je v případě provozování soukromé praxe opravdu velmi důležité. Může se stát, že přijdou na kontrolu pracovnice příslušného magistrátu či krajského úřadu v rámci takzvaného šetření na místě. V rámci šetření bude kontrolováno předepsané vybavení.

Materiální vybavení zahrnuje vybavení kanceláře,¹³ kam patří počítač či kartotéka, stůl, židle, lehátko, dvě umyvadla eventuálně dvojdřez, mobilní telefon, přenosný resuscitátor a kyslíková bomba, toaletu – ideálně dvě, jednu pro personál a jednu pro klienty a auto, které však není povinné. K péči o těhotnou ženu je zapotřebí tonometru, fonendoskopu, osobní váhy, Doppleru, stetoskopu, Heptaphanu (orientační kontrola moče), pelvimetru potřebného na měření pánevních rozměrů, krejčovského centimetru, jednorázového prostěradla a podložek, rukavic, textilních doplňků, desinfekčních roztoků, monitoru ozev plodu – není však povinností, ale jeho vlastnění je výhodou.

Dalším potřebným prvkem je vlastní dokumentace zajišťující ucelený přehled o stavu klienta. Náležitosti zdravotnické dokumentace jsou uvedeny ve vyhlášce č. 98/2012 Sb. Dokumentace poskytuje ochranu poskytovateli péče, neboť vše co je s klientem provedeno či neprovedeno, je zaznamenáno do dokumentace, poskytuje tedy jistou forenzní ochranu. Dokumentace porodní asistentky by měla obsahovat záznam o péči v těhotenství, o průběhu porodu, o návštěvě po porodu, hlášení o narození dítěte, zprávu o rodiče a zprávu o novorozenci. (Štromerová, 2007, s. 10-11)

¹³ ustanoveno vyhláškou 221/2010 Sb., jejíž plné znění se nachází zde: <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb10221&cd=76&typ=r>

7 PRAKTICKÁ ČÁST

7.1 Formulace problému

Soukromou praxí porodní asistentky se rozumí provozování poradny pro ženy – ženy těhotné, v šestinedělí, ženy plánující těhotenství, ale také ženy, které jednoduše potřebují pomoc odborníka, ale nemají potřebu vyhledávat lékaře. V našich podmínkách je ovšem problém si poradnu/soukromou praxi otevřít, uvést do provozu. Porodní asistentky, které chtějí pracovat samostatně, nemají mnoho možností, aby svou profesi vykonávaly tak, jak si přejí a jak jim to nejlépe vyhovuje. Setkávají se s mnoha překážkami, především v podobě úředních, hygienických nařízení a v neposlední řadě také lékařů. Všechny tyto překážky pak mohou někoho odradit, vzít mu energii. Určitá úskalí mohou vést k tomu, že ne všechny porodní asistentky dovedou svůj „projekt“ do konce a povede se jim zprovoznit vlastní praxi, kde si budou vše řídit samy a budou se moci starat o ženy.

V zahraničí tomu ovšem tak není. Je zcela běžné, že porodní asistentka pracuje ve své praxi a k tomu má navíc smlouvu s nemocnicí, kde pracuje buď na směnný provoz, nebo přichází spolu se svými klientkami k porodu. Například v Německu je zcela běžné, že těhotná žena kromě poradny u lékaře navštěvuje také poradnu porodní asistentky, kde se jí dostává více pozornosti a prostoru pro případné dotazy a edukaci v určitých potřebných oblastech. Tento systém péče je ideální v tom, že přináší celkový pohled na zdravotní stav ženy. Porodní asistentka má přehled o zdraví ženy jak před těhotenstvím, tak v těhotenství, při porodu, po porodu v období šestinedělí, tak v období po šestinedělí.

Shodnou se porodní asistentky na tom, že služby poskytované porodní asistentkou v komplexním rozsahu dle kompetencí, jsou nejefektivnějším modelem péče v porodní asistenci?

7.2 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jaké jsou rozdíly ve fungování soukromé praxe porodní asistentky v České republice a v Německu a jaké zkušenosti porodní asistentky ve své vlastní soukromé praxi získaly.

Dílčí cíle

- popsat začátky založení soukromé praxe porodní asistentky v České republice a Německu
- motivace, proč se stala porodní asistentkou
- profesní vývoj porodních asistentek
- vytvořit doporučené postupy pro začínající porodní asistentky

7.3 Druh výzkumu a výběr metodiky

Kvalitativní výzkum, konkrétně polostrukturovaný rozhovor, jsem zvolila především kvůli možnosti srovnat práci soukromé porodní asistentky v České republice a porodní asistentky v Německu, kde jsem strávila díky programu Erasmus tři měsíce.

Kvalitativní výzkum přináší možnost zabývat se zkoumaným problémem více do hloubky. Předmětem výzkumu jsou především jednotlivci či menší skupina pozorovaných objektů. Zkoumaný problém nebývá ohraničený, stále se vyjasňují nové a nové skutečnosti. Předmět výzkumu sledujeme, pozorujeme v jeho přirozeném kontextu. Data do kvalitativního výzkumu můžeme sbírat pomocí rozhovoru (strukturovaný, polostrukturovaný, nestrukturovaný pozorování, ohniskových skupin, projektivních metod či videozáznamů).

7.4 Metoda

Výzkum probíhal formou polostrukturovaného rozhovoru, kdy jsem si vytvořila domény, jednotlivé oblasti dané problematiky.

Aby bylo možné srovnat systém poskytování soukromé porodní asistentky v Čechách a v Německu, byl vybrán kvalitativní výzkum formou rozhovoru, který poskytl hlubší vhled do této problematiky.

7.5 Výběr účastníka rozhovoru

Výzkum se zabývá prací porodní asistentky, která provozuje soukromou praxi. Výběr respondentek byl tedy záměrný, neboť mnoho porodních asistentek nepracuje samostatně, většina jich je zaměstnána v nemocnicích či ambulancích ženských lékařů.

K rozhovoru jsem oslovila porodní asistentku pracující na porodním sále v německém městě Freyungu. Dále působí též s další kolegyní v soukromé praxi.

Jako druhou respondentku jsem si vybrala českou porodní asistentku pracující jako samostatnou porodní asistentku věnující se těhotným ženám a ženám po porodu a v šestinedělí, problémům s kojením.

7.6 Způsob získávání informací

Informace týkající se práce soukromé porodní asistentky ve vlastní praxi jsem získala prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru.

V rozhovoru se vyskytují tyto domény: motivace stát se porodní asistentkou, vzdělávací systém porodních asistentek, školní praxe, legislativa upravující práci soukromých porodních asistentek, kompetence, začátek soukromé praxe, první případy, vybavení/zařízení, profesní vývoj, výhody/nevýhody, doporučení pro začínající porodní asistentky.

Celá práce je zaměřená na soukromou praxi porodních asistentek a tak nemůže ve výzkumu chybět část věnovaná vlastní praxi porodní asistentky, tedy jak porodní asistentky svou praxi zakládají, jestli si pamatují na své první případy z praxe, jaké je povinné a doporučené vybavení porodních asistentek a zda mají rady pro porodní asistentky, které si rovněž chtějí zakládat svou vlastní praxi.

V neposlední řadě je důležité také zmínit profesní vývoj. Tedy nejrůznější kurzy, semináře, konference, kde by porodní asistentky mohly rozšířit své stávající vědomosti o nové trendy v porodnictví, o alternativní metody léčení a mnoho dalšího.

7.7 Organizace výzkumu

Na začátku našeho rozhovoru jsem obě porodní asistentky srozuměla s důvodem a vysvětlila, proč jsem si vybrala právě ji a jaké téma rozhovoru bude. Podepsaly jsme společně informovaný souhlas k rozhovoru a také jsem před samotným rozhovorem porodní asistentky seznámila, jak bych si představovala, aby rozhovor proběhl a zeptala se, zda souhlasí. Se souhlasem jsem si celý rozhovor nahrála na mobilní telefon, aby nebyl následně rozhovor ničím rušený – psaní, které zdržuje, psaní na počítači, které ruší, apod.

Rozhovor s německou porodní asistentkou proběhl v srpnu 2014 během mé stáže ve Freyungu. S českou porodní asistentkou rozhovor proběhl na podzim 2014.

8 ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ

8.1 Rozhovor číslo 1: porodní asistentka A

První respondentkou byla německá mladá porodní asistentka (26 let, dva roky praxe) pracující v malé porodnici ve Freyungu a dále v praxi porodní asistentky v Grafenau. Tato porodní asistentka se věnuje ženám v těhotenství, kdy vede poradny, pořádá kurzy předporodní přípravy, pečuje o ženy během porodu a zejména v období šestinedělí, kdy navštěvuje ženy po porodu u nich doma a pečuje nejen o ženu, ale také narozené dítě, což je v Německu zcela standardní postup a ženám je tato péče hrazena z veřejného pojištění.

Rozhovor proběhl během mé stáže na Erasmu v německém Freyungu. Měla jsem možnost pozorovat tuto porodní asistentku osobně při práci a navázat s ní bližší kontakt, náš rozhovor je tudíž psán formou tykání.

1. Okruh otázek se týkal motivace být porodní asistentkou, vzdělávání porodních asistentek.

Co Tě motivovalo stát se porodní asistentkou?

„To je těžké takhle říct, co mě vlastně motivovalo. Bylo mi 15, když jsem absolvoval svoji první praxi jako studentka. Bylo to v době, kdy jsem hledala to pravé, neměla jsem tušení. Prošla jsem si praxi u soukromé porodní asistentky v Passau, byly to dva týdny. Porodní asistentka mě zajímala spíše jako osoba, kdo to je. Ukázala mi spoustu věcí. Například kurz předporodní přípravy, laktační poradenství, navštívila jsem s ní mnoho žen v šestinedělí. Byla jsem jednoduše fascinována, jak pracuje. To, že pracuje nezávisle, stará se o ženu v těhotenství, během porodu a také v období po porodu. Věděla jsem, že je to, to co bych také ráda dělala.“

Jak se v Německu porodní asistentky vzdělávají? Jak probíhalo Tvoje studium?

„Než jsem nastoupila do školy, absolvovala 1,5 měsíční praxi/stáž na klinice v Passau na porodním sále. Teprve po absolvování této praxe jsem nastoupila do školy¹⁴. Na nějakou dobu jsem tak musela opustit domov. Studovala jsem na škole pro porodní asistentky v Erlangenu. Bydlela jsem v jakémsi „společenství“ porodních asistentek, což bylo na tom to nejhezčí. Samotné studium bylo strašné. Bylo to velmi náročné a stresující. Byla jsem na jedné klinice, kde ročně proběhne 2300 porodů, projde 60 studentek porodní asistence, 30 trvale zaměstnaných porodních asistentek a mnoho, mnoho mladých lékařů, kteří neměli o ničem žádné tušení. Musely jsme vždycky pracovat úplně samy. Na porodním sále jsme byly se ženou vždy samy, porodní asistentka chodila akorát každé dvě hodiny na vaginální vyšetření. Když přišla, nemohla jsem se na nic zeptat, nebyl čas. Musela jsi mít štěstí, že přišla třeba nějaká další studentka z jiného kurzu/vyššího ročníku a ta ti vše ukázala. Takhle to bylo v prvním a druhém ročníku. Ve třetím ročníku už to bylo podstatně lepší. Ale musím říct, že jsem během studia neměla žádné problémy.

Měly jsme samozřejmě i teoretické vyučování, 3000 hodin teorie a 2 600 hodin praxe. V prvním ročníku jsme měly hlavně teorii tzv. teoretický blok. Praktická část probíhala na jednotlivých odděleních kliniky. Byly jsme na gynekologickém oddělení, oddělení paliativní péče, u žen s nádorovým onemocněním, 4 týdny na porodním sále, oddělení rizikových a patologických těhotenství a na šestinedělí. Ve druhém ročníku jsme byly ještě na operačních sálech, neonatologii, 4 týdny u soukromé porodní asistentky poskytující péči při domácích porodech, návštěvách v šestinedělí, kurzy předporodní přípravy. Velkou část praxe jsme věnovaly rizikovým těhotným, nedělkám a samozřejmě porodním sálům. Ve třetím ročníku jsme byly jen na porodních sálech, šestinedělí a u těhotných žen, v ambulanci – ambulanci pro těhotné ženy, rizikové těhotné.“

A co teoretická výuka?

„Ve škole nás učila celá řada docentů a lékařů. Výuka byla rozdělena do jednotlivých bloků. Jeden blok trval přibližně dva týdny a vždy na konci každého bloku jsme dělaly zkoušky. Poté jsme měly praxi čtyři týdny a pak pokračovala výuka v blocích a vše se opakovalo. Psaly jsme hodně klauzur¹⁵. V prvním roce mi to nedalo vůbec nic. Ve

¹⁴ V Německu funguje systém škol pro porodní asistentky, tzv. Hebammenschule, soustředující se ve větších městech.

¹⁵ typ vysokoškolské zkoušky

druhém a třetím ročníku to bylo náročné, ale už jsem z toho alespoň něco měla, myslím tím třeba nějaké potřebné informace.

Měly jsme ty samé docenty, jako měli studenti medicíny, i stejné studijní materiály. Tato kombinace, docenti a skripta pro mediky, nám přinesla celou řadu nad rámecových informací, například o různých typech karcinomu prsů a podobně. Bylo to jako bychom studovaly medicínu. Zbytečně moc informací k ničemu.

Ve třetím ročníku mě čekala závěrečná zkouška. K té jsme potřebovaly alespoň třicet porodů rozuměno třicet chránění hráze, ať už samy nebo s porodní asistentkou. Kdo splnil tuto podmínku, byl připuštěn k závěrečné zkoušce. Moje závěrečná zkouška probíhala v dubnu. Ráno jsme přišla na kliniku a čekala, až mě zavolají k porodu. Mně však nikdo nezavolal. Nedalo mi to, tak jsem zavolala sama. Dostala jsem „vynadáno“ jak je možné, že jsem se ještě neozvala. V devět hodin jsem přišla na porodní sál. Byla tam žena, druhorodička, s posledním nálezem v devět hodin 5-6cm, v 9:08 hodin měla rozvinutou branku a v 9:48 hodin se narodilo dítě. Normálně by měla zkouška z porodu trvat mnohem déle. U zkoušky je zapotřebí s ženou strávit mnohem více času, ale já jsem byla jako první na řadě a tak mi bylo ostatní prominuto. Ideální jsou alespoň dvě hodiny před porodem. Ke zkoušce patří samozřejmě také péče o ženu po porodu, kdy tráví dvě hodiny na porodním sále. Kontroluje se krvácení, stav dělohy, poprvé se po dvou hodinách s ženou vstává. Součástí zkoušky je také první ošetření novorozence a vyšetření novorozence – měření a podobné. Velice důležitá je samozřejmě dokumentace.

Další součástí byla péče o těhotnou ženu. Sestavovaly jsme kompletní anamnézu, to znamená prostudovat těhotenskou průkazku, na vše potřebné se vyptat, popsat kardiografický záznam, provést vyšetření pomocí Leopoldových hmatů, poslechnout ozvy pomocí Pinardova stetoskopu, změřit obvod břicha. Poté jsem dostala na starosti paní po porodu. Druhorodička, naprosto bezproblémový porod, dítě bylo plně kojeno. Zkouška z šestinedělí byla u mě dobrá.

Dále nás čekaly písemné testy rozdělené do dvou dnů. Psaly jsme test z anatomie, porodní asistence, neonatologie, ošetřovatelství. Poté jsme měly čtyři týdny zkoušky na fantomech – představovaly různé situace, patologie a musely jsme ukázat jak, je umíme řešit.“

Je součástí závěrečné zkoušky psaní nějaké práce? Něco jako závěrečná práce?

„Ne, nic takového nepíšeme. Místo psaní závěrečné práce je spolupráce na projektu.“

Shrnutí rozhovoru

- **Popis průběh rozhovoru**

Rozhovor probíhal jednorázově v nemocnici, kde pracuje porodní asistentka A, v poklidné a velice přátelské atmosféře. Během rozhovoru docházelo často k navazování očního kontaktu, na otázky respondentka odpovídala velice spontánně a s ochotou. Vše se neslo na vlně pohody a klidu. Bylo vidět, že respondentka ví, o čem mluví, že o své práci mluví s láskou a hrdostí.

- **Analýza kódováním**

- touha poznat osobnost porodní asistentky
- kritika výuky stejné jako pro mediky

- **Diskuze**

Německá porodní asistentka na začátku netušila, co by vlastně jednou chtěla dělat, že bude porodní asistentkou. Líbilo se jí, jak porodní asistentka se ženami pracuje a též samotná osobnost porodní asistentky, především že pracuje zcela nezávisle a spoléhá se jen na sebe a znalosti, které získala během studia a praxe. Během studia na jedné ze škol pro porodní asistentky absolvovala teoretickou výuku a pak praxi na klinice, ke které škola náležela. Zjistila, co práce porodní asistentky v nemocnici obnáší. Dále se seznámila se soukromou porodní asistentkou a měla možnost vidět ji při práci.

2. okruh otázek se zabýval legislativou související s prací porodních asistentek, jak porodní asistentky pracují ve své praxi (jak začínaly, jaké je vybavení).

Jak je upravena práce porodních asistentek v Německu z pohledu legislativy? Co vše může podle zákona porodní asistentka vykonávat? Může fungovat jako soukromá porodní asistentka?

„My, porodní asistentky máme zvláštní postavení. U nás v Německu je problém, že si porodní asistentky vydělávají hodně málo. Jsme většinou zaměstnané v nemocnicích, kde si vyděláváme jako zdravotní sestry, tedy skoro nic, ale pracujeme daleko samostatněji. V podstatě jsme na stejné úrovni jako lékaři. Můžeme provozovat porodní dům nebo vlastní praxi.

V popisu práce máme kompletní těhotenskou poradnu, tedy to, co dělají gynekologové, ale bez ultrazvukových vyšetření, na ty si ženy docházejí ke gynekologům, ale nemusejí, není to povinné. Můžeme dělat veškerá vyšetření krve, spolupracujeme s laboratořemi a zdravotními pojišťovnami. O ženu se staráme v podstatě od chvíle, kdy si přeje mít dítě až do doby, než skončí s kojením. Staráme se úplně samy, k tomu máme potřebné vzdělání, které si myslím je v Německu velice kvalitní.

Zajišťujeme tedy těhotenskou poradnu, kurzy předporodní přípravy, laktační poradenství, zkrátka vše co těhotné a ženy po porodu potřebují. Mimo jiné se samozřejmě staráme o ženy během porodu. V Německu mají ženy tu možnost, že si mohou vybrat, kde své dítě porodí. Mohou se rozhodnout jak pro porod doma, v porodním domě nebo v porodnici. I když si mnoho lidí, především lékaři myslí, že nejlepší je vybrat si porod v nemocnici, kde jsou přítomni lékaři, kteří toho mnoho vědí a mohou dle toho náležitě konat. Ale porodní asistence je o tom hodně vědět a málo konat. Zkrátka se staráme o ženy během těhotenství, porodu a po něm.“

A ty provozuješ svou vlastní praxi?

„V podstatě ano, pracuji mimo nemocnici jako soukromá porodní asistentka v již zavedené praxi v malém městečku poblíž Freyungu, kterou založila L. společně s porodními asistentkami Ch. a M., které pak však odešly a nastoupila jsem já.

V Německu je řada předpisů pro to, aby si porodní asistentka mohla vůbec založit vlastní praxi, odvíjí se to od toho, jak velkou praxi chceš provozovat. Podle toho se pak

zařizuješ. Je to složité tady vše jmenovat, na internetu jsou potřebné standardy a předpisy k dispozici, které porodní asistentce řeknou, co vše musí splnit.“

Jaký byl tvůj začátek?

„Bylo to úplně jednoduché. Mojí první klientkou šestinedělkou byla mladá holka, 18 let, po plánovaném císařském řezu pro intrauterinní růstovou retardací.

Hodně mi s integrací/propagací a klientelou pomohla Elisa (Lisa), která vytvořila internetové stránky. Vytvořila i letáček. Neděláme však příliš velkou reklamu. Nejlepší reklamou je dle mého, když si mezi sebou sdělí maminky své zkušenosti.“

Jaké je vybavení vaší praxe?

„Veškeré vybavení koupila L. dávno před tím, než jsem nastoupila, což byla pro mě velká výhoda, neboť se jedná o velice drahou záležitost. Máme matrace, míče, polštáře s peckami na nahřívání, mnoho polštářů a dek pro pohodlí žen, aby se cítily jako doma, židličky. Z těch nástrojů máme řadu modelů pánví, porodních atlasů, Pinardovy stetoskopy, věci potřebné na odběr krve, máme i CTG, ale na to chodí k lékaři, to je povinné. Pracujeme hodně s aromaterapií, homeopatií, akupunkturou.

Pro ženy máme řadu knížek a brožurek s obrázky a vysvětlením o těhotenství, porodu, šestinedělí, kojení, starosti o miminko. Máme řadu kurzů týkajících se péče o miminko, baby masáže, plavání s dětmi.“

Shrnutí rozhovoru

- **Popis průběhu rozhovoru**

Rozhovor se celou dobu nesl na vlně přátelství, pohody, klidu. Respondentka byla velice vstřícná, působila velice uvolněně, byla komunikativní a velice ochotně odpovídala na každý dotaz, který jsem vznesla. Zajímala se, jak věci fungují u nás a udělala si obrázek o systému a práci porodních asistentek v České republice.

- **Analýza rozhovoru kódováním**

- kritika postavení porodních asistentek
- poradna porodní asistentky
- spolupráce v praxi porodní asistentky

- **Diskuze**

Porodní asistentky mají v Německu zvláštní postavení. Většinou pracují v nemocnicích, kde si vydělávají jako zdravotní sestry, ale jsou daleko samostatnější, mají větší zodpovědnost. Porodní asistentky se starají o ženy v průběhu celého těhotenství, během porodu a také v době šestinedělí. Vedou kurzy předporodní přípravy, cvičení pro těhotné ženy.

Porodní asistentky mohou provozovat své vlastní praxi, ale musí splnit určité podmínky, stanovené zákony upravujícími práci soukromých porodních asistentek. Zákon stanovuje povinné vybavení, které musí každá porodní asistentka mít, bez tohoto vybavení nemůže samostatně fungovat.

3. Okruh otázek se zabýval profesním vývojem, jaké jsou výhody/nevýhody pracovat jako porodní asistentka a na závěr doporučení respondentek pro začínající porodní asistentky.

Jaký je, byl tvůj profesní vývoj? Absolvovala jsi nějaké kurzy či semináře? Jaké další plánuješ absolvovat?

„Řekla bych, že velice důležité je vzdělání, kvalitní vzdělání a to v Německu funguje. Během praxe na velké klinice jsem zjistila, že nechci pracovat tak, jako tamní porodní asistentky, které mají lékaře vždy po ruce. A to jsem nechtěla. Proto jsem šla sem, do Freyungu. Máme dvanáctihodinové služby, vedeme si samy porody a žádní lékaři nám nestojí za zády. Tady můžu dělat vše, nemusím nikomu říkat, proč jdu dělat právě to, co jdu dělat. Pracuji tak, jak mě vede mé srdce, srdce porodní asistentky. Na začátku to bylo sice krušné, ale zvládla jsem to. Nejprve jsem chodila na služby s Petrou, pět dní, pak jsem byla ve službách už sama. Nejsložitější bylo naučit se administrativní věci, práce s počítačem, jak to chodí s laboratoří a podobné.

Mám za sebou kurz péče o dítě, plavání s dětmi, kurz gymnastiky pro ženy po porodu a kurz kojení.

Ráda bych absolvovala kurz homeopatie a akupunktury. Problém je však v tom, že kurz homeopatie je v Münsteru, což je odsud asi 800 km, musela bych tedy pokaždé letět letadlem a trvá navíc dva roky a je drahý. A kurz akupunktury se teď momentálně žádný nekoná. Nejbližší začíná v dubnu a koná se v Mnichově, což je podstatně blíž, asi tři hodiny cesty autem. Velice mě zaujal kurz umění starých porodních bab. Tento kurz trvá tři roky.“

Jaké to má výhody/nevýhody pracovat jako porodní asistentka?

„Velkou nevýhodou je určitě nízký výdělek. Jsem neustále na telefonu. Nebo když jedu například na dovolenou, musím obvolat všechny ženy a zrušit návštěvy, kurzy. Jako porodní asistentka jsem také ztratila skoro všechny volný čas a celkem dost peněz, protože si musím jako porodní asistentka platit každý rok profesní pojištění.

Samozřejmě mi ta práce i mnoho přinesla, především jsem dospěla, to vnímám asi jako hlavní přínos.

A co by jsi doporučila začínajícím porodním asistentkám?

„Musí si jednoduše věřit, to je důležité. Chce to odvahu, budu to dělat podle svého svědomí a vědomí, tečka.“

Shrnutí rozhovoru

- **Průběh rozhovoru**

Během rozhovoru nedošlo k narušení vztahu mezi mnou a respondentkou, byl dodržován oční kontakt. Vše se neslo na vlně pohody a klidu. Bylo vidět, že V.S. ví, o čem mluví, že o své práci mluví s láskou a hrdostí.

- **Analýza rozhovoru kódováním**

- spokojenost se vzděláváním porodních asistentek v Německu
- ztráta volného času

- **Diskuze**

V Německu mají porodní asistentky velice kvalitní vzdělání, které je zprostředkováno na školách pro porodní asistentky, tzv. Hebammenschule, soustředující se ve větších městech při klinikách, kde probíhá praktická výuka studentek. Kvalitní vzdělání tak tvoří základ pro ideální profesní růst, který je dále obohacen o řadu kurzů z oblasti homeopatie, akupunktury, umění starých porodních asistentek, laktačního poradenství, kurzů akutních stavů a první pomoci a řady dalších.

Práce porodní asistentky s sebou přináší řadu výhod i nevýhod. Člověk se velmi rychle naučí samostatnosti a nezávislosti, což je v této profesi velice důležité. Je důležité spolehnout se sama na sebe a stát si za svým rozhodnutím, což by si měly uvědomit především mladé začínající porodní asistentky.

8.2 Rozhovor číslo 2: porodní asistentka B

Druhou respondentkou je mladá (28. let, šest let praxe) česká porodní asistentka, pracující jako soukromá porodní asistentka. Pracuje se ženami v průběhu těhotenství, při porodu a v šestinedělí, věnuje se také laktačnímu poradenství. Mnoho informací získává od zahraničních odborníků jako je Michel Odent, francouzský porodník, či americká porodní asistentka Ina May Gaskin a řady českých porodních asistentek. Podporuje přirozené těhotenství a porod. Též se snaží podporovat ženy v jejich ženství a přirozenosti.

1. Okruh otázek se týkal motivace být porodní asistentkou, vzdělávání porodních asistentek.

Co Vás motivovalo k tomu být porodní asistentkou?

„To bylo jakési volání. Nemám vystudovanou střední zdravotnickou školu, myslela jsem, že půjdu úplně jiným směrem. Pak jsem se však dozvěděla, že se dá studovat na porodní asistentku. Když jsem začala studovat, bylo mi už přes dvacet let. Nevěděla jsem ani, kde mám dělohu a vaječníky, jen jsem věděla, že něco takového tam mám a že díky tomu menstruuju a můžu mít děti, to je asi všechno. Což mi připomíná, že je hrozné, že tu pořádně nefunguje vzdělávání dívek. Mezi práci porodní asistentky patří i vzdělávání dívek třeba o antikoncepci nebo správném životním stylu tak, aby podporovaly svoje zdraví a nevytvořily si problémy do budoucna třeba s početím nebo i s porodem.

Na škole jsem měla štěstí na učitele, kteří byli nakloněni i jinému přístupu k porodnictví. A přes známou jsem se dostala na mezinárodní kongres porodních asistentek, který tady byl myslím v roce 2007, kde jsem se seznámila se Zuzanou Štromerovou, tedy dostala jsem do ruky brožurky o ní a její práci. Zjistila jsem, že provozuje Porodní dům u Čápa a pořádá tam kurzy pro porodní asistentky. V prvéku jsem tak hned začala chodit na kurzy k soukromé porodní asistenci, to znamená mnohem dřív, než jsem dostávala medicínské a lékařské informace o porodu, jsem je dostala dřív od soukromé porodní asistentky, která je měla od německé porodní asistentky Barbary Kosfeld. Když jsem se pak dozvíдалa o lékařském vedení porodu, jinak jsem ty věci

uchopila. Dnes to vše považuju za veliké štěstí. Přestože byla přísná docházka, vyšly mi ve škole vstříc a já mohla na kurzy jezdit. Postupně jsem potkávala různé další porodní asistentky, získávala řadu informací, kontaktů. Ve třetíáku jsem se dostala na praxi do malé porodnice a během té praxe jsem se rozhodla, že tam po škole chci začít pracovat. Musela jsem se tedy přestěhovat, abych mohla být tam, kde jsem chtěla. Pracovat s porodními asistentkami, které mi daly řadu cenných informací. To byla moje výhoda. Pak už to bylo jasné, viděla jsem, že to může fungovat i jinak. Nechtělo se mi zpátky. A v tom mě utvrdily i nepříjemné zážitky, jež jsem během praxe zažila ve velké porodnici a které jsem už tehdy mohla zhodnotit jako zbytečné. Ty potvrdily můj směr, kterým jsem se dala.“

Jaké je vzdělání porodních asistentek v České republice dle vašeho názoru?

„Je důležité, aby porodní asistentky byly správně vzdělané. A správné vzdělání porodních asistentek v České republice zkrátka chybí. Prakticky nezná fyziologický porod a neví jak ho vést. Není to tak dlouho, co jsem to probírala s kolegyněmi, které mi to potvrdily. Když vyšly ze školy, skoro vůbec nic hlavně o fyziologickém porodu neuměly. Většinu věcí co teď umí, se naučily až v průběhu vlastní praxe na různých seminářích, při doprovodech k porodům do malých nemocnic nebo prací v nich. Anebo některé při doprovodech k domácím porodům, protože i soukromá porodní asistentka, která chodí k porodům doma, v podstatě podle zákona oficiálně neexistuje, u nás v Čechách jich pár je. A takové znalosti, získané od porodu doma jsou jiné, než které získáte v nemocnici a ve škole. Proto lékaři a asistentky v nemocnici nechápou o čem porod mimo porodnici je. Nikdy to nezažili. Stačí porodní dům či jiné malé porodnice, kde porody vedou porodní asistentky a se ženou pracují individuálně. I v tomto případě mají jiné znalosti a zkušenosti. Vše se v podstatě točí kolem znalostí. Myslím si, že porodní asistentky v České republice skoro nemají takové znalosti, aby mohly vést normální fyziologický porod. I když pracují řadu let na porodním sále, na porodnici, nemají ty potřebné znalosti. Zkrátka se nedostanou k potřebným informacím. Porodní asistentky, které pracují v nemocnici třeba 15 let, už se nedostaly do kontaktu se starými porodními bábami, které běžně chodily před druhou světovou válkou k porodům doma a získávaly ty potřebné dovednosti, znalosti. Dnes se to porodní asistentky nemají od koho učit. Neasistují ženě, ale lékaři. Staré porodní báby se plně spoléhaly na své smysly, hmat, sluch, zrak. Neměly ani ultrazvuk, ani

kardiotokograf¹⁶. Dnes tedy přebíráme informace a zkušenosti od porodních asistentek, které v podstatě nevědí, co je fyziologický porod, což je problém.

Vzdělávání se zkrátka nepodporuje. V roce 2014 se u nás konala mezinárodní konference porodních asistentek, kde bylo přítomno skoro 4000 porodních asistentek z celého světa. Když by však přijela jakákoliv jiná profese, například lékaři a jiní, byla by reklama na akci úplně všude a dostali by navíc i nějaké dotace od zaměstnavatelů, aby tam mohli jít a být tam, účastnit se jí. V České republice si to všechny porodní asistentky, které se konference účastnily, musely platit samy. Cena bohužel hrála roli, neboť těch českých porodních asistentek tam nebylo mnoho, nikdo je v tom zkrátka nepodpořil. Jak se tedy dají šířit ty vhodné informace? Nikdo nevidí, jak fundovaně třeba zahraniční porodní asistentky vystupují, jak přemýšlejí, vedou výzkumy apod.

Nerada bych, aby to vypadalo, že jsem proti lékařům, naopak, přála bych si, aby lékaři a porodní asistentky spolupracovali. Naším společným cílem jsou přeci zdravé ženy a zdravé děti. To může fungovat jedině v případě spolupráce porodní asistentka a lékař, kdy porodní asistentka podporuje fyziologii, stará se o ženu od počátku těhotenství a kontroluje ji, vede ji tím těhotenstvím, přemýšlí v souvislostech, přemýšlí nad tím, čeho se musí vyvarovat, aby na konci u porodu neměla problém. U nás se jako porod bere chycení dítěte, ale o tom porod není. Porodní asistentka musí vést minimálně celý ten porod, aby se na konci dítě jednoduše porodilo a ona ho jen chytla. Mezi tím je obrovský kus práce, který musí porodní asistentka dobře odvést. V podstatě už při péči v těhotenství pracuje na tom, aby ta žena dobře porodila. V ideálním případě pečuje porodní asistentka o zdraví ženy celý její život.“

Můžu se zeptat na vaší školní praxi?

„Na praxi jsem byla ve třech malých porodnicích a v jedné fakultní nemocnici. Nejvíce mi však dala praxe v jedné malé porodnici, kde jsem se poprvé setkala s něčím, čemu se říká hrdost na povolání porodní asistentky. Setkala jsem se zde s porodními asistentkami, které to měly v sobě zakořeněné trošku jinak. Ony si ty proběhlé porody společně rozebíraly, bavily se o tom, jak to šlo, co by mohlo být jinak. Měly mezi sebou jakési intervize. Nezažila jsem, že by se řešily pomlouvačné věci, že by se řešil někdo,

¹⁶ Metoda, která nám pomáhá zjišťovat stav plodu v děloze.

kdo tam momentálně nebyl. Bavily se čistě o práci, o porodech. Vidíte, že ty ženy vědí, o čem mluví, poznáte to z jejich mluvy. Mají to zažité, nepřečetly si to v knížkách.“

Shrnutí

• Průběh rozhovoru

Rozhovor probíhal jednorázově, v klidné přátelské atmosféře. Nejprve došlo k seznámení s tématem rozhovoru a jednotlivými okruhy otázek. Respondentka souhlasila s podmínkami, za kterých rozhovor proběhl, byla seznámena, za jakým účelem rozhovor vzniká a že bude dodržena naprostá anonymita pro zachování citlivých údajů, které by vedly k identifikaci.

Porodní asistentka ochotně a především otevřeně odpovídala na všechny dotazy a vyjádřila také svůj názor na problematiku vzdělání, práce soukromých porodních asistentek a poskytla pár rad pro začínající porodní asistentky.

• Analýza rozhovoru kódováním

- motivace být porodní asistentkou
- vzdělávání porodních asistentek
- kurzy s německou porodní asistentkou
- náhodné setkání s jiným přístupem k porodnictví
- nedostatek „správných“ informací
- školní praxe v nemocnicích

• Diskuze

Je zajímavé sledovat, že ne každá porodní asistentka ví hned od začátku, že by ráda pracovala právě jako porodní asistentka. Motivací stát se porodní asistentkou je řada. Je zajímavé slyšet, že ne každá jde studovat porodní asistenci úmyslně, tak jako v případě druhé respondentky.

Vzdělávání porodních asistentek probíhá na vysokých školách, kdy absolventky na konci studia a úspěšného splnění státních závěrečných zkoušek obdrží titul bakalář – Bc.

2. okruh otázek se zabýval legislativou související s prací porodních asistentek, jak porodní asistentky pracují ve své praxi (jak začínaly, jaké je vybavení).

Jaká legislativa upravuje práci porodních asistentek? Jaké mají porodní asistentky kompetence?

Z legislativy upravující činnosti porodních asistentek jsou například zákon č. 372/2011 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). č. 96/2004, který upravuje samotnou činnost porodní asistentky a vyhláška č. 55/2011 Sb která stanovuje činnost zdravotnických a jiných odborných pracovníků.

Porodní asistentka pečuje o ženy, ideálně již před těhotenstvím. V případě, že žena zjistí, že je těhotná, jde za porodní asistentkou, zda se jedná o fyziologické těhotenství a v případě jsou-li nějaké odchylky, přesune ji do rukou lékaře. Což je ideální péče. Je-li vše v pořádku, žena nadále navštěvuje porodní asistentku, lékaře nemusí v podstatě vidět. Spolupráce s lékařem je však vždy dobrá, neboť k lékaři odesílá na vyšetření, která sama nedělá a žena si je přeje, třeba na ultrazvuk. Ideální spolupráce s lékařem je ta, když se porodní asistentce něco nezdá a může to s lékařem konzultovat. Lékař ženu vyšetří a na základě svých výsledků a údajů od porodní asistentky to posune někam dál. Jenže bohužel tady mají porodní asistentky často více zkušeností s fyziologií než lékaři. Kam se pak tedy mají obracet? Kam mají ty ženy posílat“?

Ze zákona tedy je možné, aby žena chodila k porodní asistentce, aniž by navštívila lékaře?

„Samozřejmě, porodní asistentky mohou na základě osvědčení a registrace vést ženu v těhotenství, při porodu a v šestinedělí. V Osvědčení o výkonu povolání se často ten bod „při porodu“ vyškrtává, to znamená, tato kompetence se porodním asistentkám bere. Nemůžou ženě nabrat krev, udělat ultrazvuk a tak, na což odkazuje ženu k lékaři, protože by si za to žena musela platit, kdyby ji porodní asistentka poslala někam na náběry. Porodní asistentky si to nemají jak vykázat u pojišťovny, nemají potřebný kód. Mají snad

pouze kód na návštěvy po porodu, což navíc musí té ženě předepsat gynekolog. Porodní asistentka tedy bez toho lékaře nemůže fungovat.“

Jaký byl začátek, když jste začínala jako soukromá porodní asistentka?

„Měla jsem štěstí, moje známá mi zprostředkovala kontakt s paní, která vedla rodinné, mateřské centrum. Chtěla jsem dělat předporodní kurzy a cvičení v těhotenství. Domluvila jsem se s ní a ona mi poskytla prostor a zaštitila mě svým jménem ve smyslu, že když člověk začíná anonymně, nemá takovou klientelu. Začínala jsem cvičit s jednou paní. Do dneška mi na kurzy chodí tak dvě ženy. Já si ale myslím, že je to naopak dobře. Nepotřebuji dělat kurzy pro x žen. I když v místě mého působiště fungují kurzy předporodní přípravy místní nemocnice, já mám jinou koncepci. Nebudu ženy učit, že mají dýchat jako pejsek, nebudu je učit rodit na zádech a podobně. Mě si vybírají ženy, které chtějí slyšet věci trochu jinak a z toho plyne i to, že jich je tak málo, ale mně to stačí. Mám více prostoru se jim věnovat. Mám maximálně tři páry. Na cvičení mi chodí tak čtyři ženy, maximum mám šest. Já s těmi ženami i hodně mluvím, nejsem tam jen jako „cvičitelka“. Potřebuji s nimi navázat kontakt. V rámci centra pořádáme různé přednášky o zdraví ženy, jak je potřeba zdravě žít. Cvičení po porodu, které ženy vyhledávají, neboť je trápí řada problémů poporodních, hlavně inkontinence.“

Vybavení

„Klasické vybavení na vedení poradny – tlakoměr, ucho, ultrazvukový detektor ozev plodu, proužky na moč, metr. Více nepotřebuji.“

Shrnutí

- **Analýza rozhovoru kódováním**

- ideální péče porodní asistentky
- kompetence porodní asistentky
- spolupráce porodní asistentky a lékaře
- poradna porodní asistentky a vyšetření lékařem
- soukromá porodní asistentka
- začátky v praxi
- první případy

- **Diskuze**

Ideální péči poskytuje porodní asistentka ženám v době těhotenství, při porodu a po něm, je rádkyní v období laktace. Nejlépe, když žena vyhledá porodní asistentku již před plánovaným těhotenstvím. Porodní asistentka podporuje fyziologii a v případě, vyskytnou-li se určité odchylky, odkáže ženu k lékaři a je-li to možné, měl by lékař s asistentkou spolupracovat a zajistit ženě komplexní péči.

Začátky bývají těžké, a proto je dobré mít kontakty na lidi, kteří se dané problematice už nějaký čas věnují a mají zkušenosti. Platí to i pro porodní asistentky, jež se rozhodnou pracovat naprosto samostatně. Výhodou soukromých porodních asistentek je, že se mohou ženám věnovat individuálně a poskytnout jim dostatek prostoru a času pro případné diskuze na potřebná témata.

Pro soukromé porodní asistentky je velice nezbytné splnit řadu administrativních povinností, týkajících se založení vlastní praxe či registrace a obstarat si potřebné vybavení.

3. Okruh otázek se zabýval profesním vývojem, jaké jsou výhody/nevýhody pracovat jako porodní asistentka a na závěr doporučení respondentek pro začínající porodní asistentky.

Jaký byl váš profesní vývoj? Studium, kurzy a podobně?

Vzdělání na vysoké škole, řada kurzů v Porodním domě u Čápa, kurzy u Barbary Kosfeld, řada mezinárodních akcí – třeba konference od Midwifery Today, ráda bych ještě někam jela. Mám kurz u Laktační ligy, a kurz u slovenské Mamily.“

Pamatujete si váš první případ z praxe?

„Vzpomínám si, byla to shodou okolností kamarádka. Poté to byla jedna paní tady z města. S každou ženou je to škola, snažím se nic nepřehlédnout. I když chodí k lékaři, musím dávat pozor, abych něco nepřehlédla, jakoukoliv maličkost. Snažím se a nespolehám na lékaře.

Důležité je vést si dokumentaci, statistiku a učit se, s každou ženou se něco učíme, každá žena nás něco naučí. Většinou jsou to velmi krásná a hluboká setkání. Ale některé ženy se snaží s vámi manipulovat, zkouší vás, chtějí dostat svých věcí. Často žádají od porodní asistentky věci, které jim ona dát nemůže, přehazují na ni svou zodpovědnost své strachy, hledají u ní, co nemají u lékaře, ale co jim leckdy nemůže dát ani porodní asistentka. Je to však dáno i tím, že profese porodní asistentky a to, co té ženě může nabídnout, není pořádně specifikovaná. Proto teď i Unie porodních asistentek dělala filmy, kde se přesně definuje, co porodní asistentka může a nemůže. Je to škola, s každou ženou se člověk něco naučí. Já už bych taky řadu věcí dneska neudělala tak, jak jsem to dělala dřív, řadu věcí bych taky dneska neudělala tak, jak jsem to dělala, když jsem začínala.“

Má práce PA nějaké výhody či nevýhody? Co vám to vzalo, dalo?

„Dá vám to proždělé noci, nejen na službách v nemocnici. Je to psychicky vyčerpávající, když je v tom člověk sám. Zároveň ohromnou radost, když vidí, že se nějaké ty věci trochu povedou. Radujete se i z maličností, i třeba jen z toho, že podáte ženě potřebné informace a ona se sama rozhodne. Není to práce, ze které odejdete po službě a nemyslíte nato. Ty ženy vám mohou volat kdykoliv, mnohem víc jste s nimi v kontaktu.

Může se stát, že vám zavolají domů, že něco řeší a potřebují poradit. Člověk si musí víc hlídat svůj volný čas, a pokud doprovází k porodům, je pořád na telefonu. Nejdete ani na záchod bez mobilu. Neustále přemýšlíte nad tím, že ta žena může začít kdykoliv rodit. Přemýšlíte, jestli jste momentálně v dobré dojezdové vzdálenosti, můžete vstát a jít nebo to nějakým způsobem minimálně řešit. Je dobré umět ty ženy číst, abyste věděly, co si můžete k ženě dovolit, což se naučíte praxí. Je to psychicky náročné. Jediné ocenění máte od žen, protože zvlášť pokud chodíte jako porodní asistentka k porodům doma, okolí vás bere jako divnou a bláznivou hazardérku. V tom vám může pomoci setkávání se stejně pracujícími porodními asistentkami. Musíte mít sama pevnou víru v to, co děláte a mít pevně stanovené hranice, do jaké míry můžete pomoci a do jaké míry je vaše omezení dané systémem. A pak jsou tady podle mě ještě vyšší síly, které můžeme nazvat různě, třeba Bůh, osud. Do určité míry s tím nemůže prostě porodní asistentka nic dělat.“

Máte nějaké doporučení pro začínající PA?

„Bažit po informacích, účastnit se různých kurzů, přihlásit se například do Unie porodních asistentek, nějakým způsobem se napojit na informační zdroje a dobře znát zákony, dobře se vybavit, mít dobrou dokumentaci, být ochoten se učit a především respektovat lidi, protože ženy, které vyhledají službu soukromé porodní asistentky, jsou často odlišné od žen, které chodí jen k lékaři a do nemocnice. Je nutné být jím otevřená, chápat jejich odlišnosti. Pevně si stanovit své hranice, které se vytváří v průběhu praxe. Pevně si za nimi stát neboť jejich překročení může znamenat položení té porodní asistentky, tady není prakticky nikdo, kdo by se jí zastal.“

Shrnutí rozhovoru

- **Analýza rozhovoru kódováním**

- profesní vývoj
- vzdělání ve škole a doplňkové kurzy
- výhody nevýhody být porodní asistentkou
- doporučení pro začínající porodní asistentky

- **Diskuze**

Profesní vývoj je u každé porodní asistentky rozlišný. Nezahrnuje pouze vzdělání na škole, ale především, tzv. celoživotní vzdělávání, které zahrnuje absolvování kurzů, seminářů, konferencí a jiných vzdělávacích akcí, což je u každé porodní asistentky jiné, záleží na jejím zaměření, čemu se věnuje.

Pro práci porodní asistentky je vedle kvalitního vzdělání velice důležitá osobní vyzrálost pro tuto práci, neboť je to velice náročné, zejména po psychické stránce. Tato profese s sebou přináší řadu výhod a nevýhod, kdy hlavní nevýhodou je především ztráta volného času.

9 DISKUZE

Cíl 1 – Motivace, proč se respondentka stala porodní asistentkou

Motivací, stát se porodní asistentkou je řada. Někdo jde studovat na školu pro porodní asistentky cíleně, například když je v rodině již nějaká porodní asistentka – matka, teta, babička a znají práci porodních asistentek a rády by se jí věnovaly. Jsou však i porodní asistentky, které se ke své práci dostaly zcela náhodně. Netuší, kdo porodní asistentka je a touží poznat její osobu a seznámit se s její prací, co vše obnáší a žádá. Motivace sice nehraje nejhlavnější roli, ale je velice důležitá.

U obou respondentek byla motivace rozdílná. Respondentka z Německa se s porodní asistentkou poprvé setkala v 15-ti letech, kdy absolvovala svou první praxi před studiem. Vybrala si soukromou porodní asistentku z Passau (česky Pasov), která ji seznámila se svou prací soukromé porodní asistentky. Líbila se jí především osobnost porodní asistentky, jak pracuje samostatně, nezávisle, spoléhá se sama na sebe. Jak pracuje se ženami a jejich dětmi, partnery, rodinami, jak je připravuje k porodu a na příchod nového člena do jejich rodiny. Oceněné byly především charakterové vlastnosti porodní asistentky, jako byly trpělivost, ochota, srdečnost, empatie. Tyto zmiňované vlastnosti by měla mít každá porodní asistentka, ať už pracuje v nemocnici či jako soukromá porodní asistentka.

Rovněž jako u německé porodní asistentky, nebyla motivace u české porodní asistentky zpočátku cílená. Vzhledem k tomu, že neměla česká respondentka vystudovanou střední zdravotnickou školu, nečekala, že by pracovala ve zdravotnictví. O možnosti studovat obor porodní asistentka se dozvěděla zcela náhodou. Rozhodla se studium vyzkoušet. Bylo to jakési vnitřní volání, touha poznat něco nového. A tak vystudovala vysokou školu pro porodní asistentky, absolvovala řadu kurzů, mimo jiné u německé porodní asistentky Barbary Kosfeld. Dnes je z ní studovaná porodní asistentka.

Cíl 2 – Profesní vývoj

U porodních asistentek je velice nezbytné kvalitní vzdělání. V České republice se porodní asistentky vzdělávají od roku 2001 na vysokých školách (Vacková, 2013), kdy absolventky na konci studia obdrží titul Bakalář (Bc.). Vzdělávání porodních

asistentek je v České republice dáno zákonem č. 96/2004 Sb., který stanovuje podmínky získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče. Stanovuje povinnosti zdravotnických pracovníků se celoživotně vzdělávat, tedy účastnit se vzdělávacích akcí, jako jsou kurzy, semináře, přednášky, workshopy, konference a jiné. Řekla bych, že v České republice je v nabídce pro porodní asistentky řada zajímavých kurzů. Můžeme zmínit kurzy v Porodním Domě u Čápa vedené německou porodní asistentkou Barbarou Kosfeld¹⁷, kurzy laktačního poradenství, homeopatie, aromaterapie a mnoho dalších. Porodní asistentka si jednoduše vybere, co ji zajímá, v jaké oblasti by ráda rozšířila své znalosti. Česká porodní asistentka se domnívá, že vzdělávání porodních asistentek v České republice však není ideální, kvalitní. Myslí si, že je problém především v získávání vhodných informací o fyziologickém těhotenství a porodu, nevědí co je fyziologický porod, nemají s ním dostatek zkušeností. Udává, že porodní asistentky, jež pracují na porodních sálech méně, než patnáct let už pravděpodobně nepřišly do kontaktu se starými porodními asistentkami, které běžně chodily k domácím porodům a měly tak možnost vidět fyziologický porod.

Vzdělávání v Německu je dle německé porodní asistentky naopak velice kvalitní, porodní asistentky jsou vedené k samostatnosti, rozhodnosti a respektu k porodu, jako přirozenému procesu, do kterého se nezasahuje, není-li potřeba. V Německu je rovněž běžné, že studentky absolvují praxi u soukromých porodních asistentek provozujících vlastní praxi či chodící k domácím porodům. Mají tedy potřebné znalosti o fyziologickém průběhu porodu bez jakéhokoliv nepotřebného zásahu. Získávají tedy dostatek potřebných zkušeností, potřebných k vedení porodu. Porodní asistentky se učí na školách pro porodní asistentky, tzv. Hebammenschule, které se nacházejí ve větších městech při klinikách, kde probíhá většina praktické výuky a konají se zde závěrečné zkoušky. I v Německu jsou porodní asistentky povinny se i po skončení školy nadále vzdělávat. V nabídce je řada kurzů o homeopatii, aromaterapii, akupunkturu a jiné. Velice zajímavý je kurz věnovaný tradičnímu umění porodních bab. Porodní asistentky si tedy vybírají ze široké nabídky zajímavých vzdělávacích akcí.

¹⁷ více o kurzu dostupné na: <http://pdcap.cz/Texty/PDS/KurzPA-BK2015.html>

Cíl 3 - Popsat začátky založení soukromé praxe porodní asistentky v České republice a Německu

Práce porodních asistentek je řízena řadou právních předpisů, kterými se porodní asistentky musí řídit. Patří mezi ně zákon č. 96/2004 Sb. definující činnosti, které může porodní asistentka vykonávat samostatně, dále vyhláška č. 55/2011 Sb. přinášející podrobnou právní úpravu činností, jež mohou porodní asistentky vykonávat samostatně, kde v § 3 v prvním odstavci jsou uvedeny činnosti, které mohou porodní asistentky vykonávat bez odborného dohledu a bez indikace a to v rozsahu své odborné způsobilosti, dále zákon č. 66/2013 Sb., kterým byl novelizován původní zákon č. 372/2011 Sb. zajišťující úpravu zdravotních služeb a podmínky pro jejich poskytování. Chce-li porodní asistentka pracovat mimo nemocnici, založit si vlastní praxi porodní asistentky, je zapotřebí řídit se také vyhláškou č. 92/2012 Sb., O požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče. Po splnění daných podmínek může porodní asistentka pracovat samostatně, poskytovat ženám péči v jejich domovech nebo u sebe v praxi. Při zakládání vlastní praxe je potřeba myslet na reklamu. Nejvhodnější reklamou jsou spokojené ženy, které mají s danou porodní asistentkou zkušenost a mohou ji doporučit či naopak.

Rovněž v Německu se porodní asistentky musí řídit platnou legislativou. I německé porodní asistentky mají předepsané minimální povinné vybavení, které musí vlastnit, neboť podléhají pravidelné kontrole pověřeného úřadu. Po vyplnění a podání všech potřebných formulářů je potřeba vyčkat na rozhodnutí příslušných orgánů.

V případě, že je porodním asistentkám povoleno provozovat soukromou praxi, mohou si začít vlastní shánět klientelu. Výhodou je, mají-li kontakty ve společnosti. Značně jim to pomůže v začátcích, které nebývají vždy jednoduché.

Cíl 4 – Vytvořit doporučení pro začínající porodní asistentky

V neposlední řadě je zmíněno pár rad, které by mohly pomoci budoucím porodním asistentkám. Základem úspěchu je především dobré vzdělání, které zahrnuje nejen studium na škole, ale také celoživotní vzdělávání, jež je pro porodní asistentky v České republice i Německu povinné. Porodní asistentky si dnes mohou vybrat ze široké nabídky kurzů

zabývajících se homeopatií, aromaterapií, akupresurou, cvičením pro těhotné ženy, laktačním poradenstvím.

Porodní asistentky by se měly mimo dovedností naučit také skromnosti, pokoře, respektu. V jejich práci není prostor pro posilování vlastního ega. Každý den se setkávají s lidmi, proto by se měly naučit jednat s respektem, empatií, naučit se vhodně komunikovat. Zkrátka respektovat rozhodnutí žen.

Řada porodních asistentek v České republice i v Německu je zaměstnaná v nemocnicích na gynekologicko-porodnických odděleních, porodnicích, některé pracují jako soukromé porodní asistentky. Ať jsou zaměstnané v nemocnici nebo pracují ve své praxi, je důležité nenechat se odradit systémem poskytování péče. Je dobré vytvořit si svůj vlastní systém, který bude vyhovovat nejen poskytovatelům péče, ale klientkám samotným. Systém poskytování péče by měl být uspořádán jejich potřebám biologickým, sociálním, psychologickým a také spirituálním. Poskytovat kvalitní služby znamená spolupracovat se zkušenějšími, se kterými se mohou porodní asistentky v případě potřeby poradit.

Porodní asistentky jsou především průvodkyněmi žen na cestě k ženství a mateřství, podporují jejich přirozenost, zdraví. Nejvhodnějším způsobem jak být ženě průvodkyní, je jít jí příkladem, pečovat o její zdraví, klid, pohodu a vnitřní sílu.

Každá porodní asistentka by si měla vést porodní deník. Poskytne jí to nejen přehled vše jejích klientek, ale také jí to může pomoci v osobním profesním rozvoji. Může čerpat zkušenosti, vyvarovat se chyb, kterých by se mohla dopustit či si naplánovat péči o těhotnou. Deník zároveň může sloužit jako pamětní kniha, obsahující řadu cenných informací například pro budoucí generace.

Dobrá porodní asistentka potřebuje především dostatek znalostí, šikovné ruce, empatii a zejména dobré srdce. Je důležité, aby setrvaly ve své píli, neboť jen ten, kdo se snaží a vydrží, dojde k cíli.

10 ZÁVĚR

V teoretické části této bakalářské práce jsem se zaměřila na osobnost porodní asistentky, její vzdělání, profesní vývoj, seznámení se s kompetencemi porodních asistentek, jakou péči může porodní asistentka ženě ze zákona poskytnout. Vypsány jsou rovněž nejdůležitější zákony, regulující činnost porodních asistentek pracujících nejen v nemocnicích, ale také mimo, tedy poskytujících soukromé služby. Jsou zde kapitoly obsahující informace o práci soukromých porodních asistentek, jak se stát soukromou porodní asistentkou, co vše je potřeba splnit.

Praktická část byla zaměřena především na rozdíl práce soukromé porodní asistentky v České republice, kde je daleko větší problém se prosadit jako soukromá porodní asistentka, a v Německu, kde je zcela běžné, že těhotná žena v případě, že je těhotenství zcela fyziologické, má možnost navštěvovat pouze porodní asistentku. Oproti českým ženám mají německé ženy tu výhodu, že péče soukromé porodní asistentky je jim hrazena z prostředků veřejného zdravotního pojištění. Včetně kurzů předporodní přípravy, které si ženy v České republice financují samy. Zajímala mne motivace, proč se respondentky staly právě porodními asistentkami, co je k tomu vedlo, jak probíhá vzdělávání porodních asistentek v jejich zemi, jaké jsou nabídky kurzů pro porodní asistentky, aby se mohly celoživotně vzdělávat. Jaký byl začátek jejich soukromé praxe, zda jim práce porodní asistentky něco vzala a naopak přinesla. Na závěr jsem žádala doporučení pro začínající porodní asistentky.

Z výzkumu je patrné, že v Německu je zcela běžné, když žena navštěvuje v těhotenství poradnu porodní asistentky, využívá jejich služeb při porodu a také po něm, aniž by byla omezována finančními výdeji, neboť vše je hrazeno ze zdravotního pojištění. Oproti tomu v České republice si ženy za služby poskytované porodní asistentkou musí většinou platit samy. Navíc jsou limitovány lékaři, kteří dávají ženám doporučení k návštěvě porodní asistentkou. Žena má celkem nárok na dvě návštěvy v těhotenství a jednu po porodu, což je nedostačující. Je zapotřebí se pokusit o změnu tohoto systému poskytování péče těhotným, rodičím a ženám po porodu.

Práce porodní asistentky s sebou přináší řadu krásných setkání s různými lidmi. Někteří vyhledali porodní asistentku záměrně, vědí, co od ní mohou očekávat. Jiní se ke

své porodní asistence ještě nedostaly, ale věřím, že bude čím dál více lidí chtít svou soukromou porodní asistentku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

- BfHD: *Bund freiberuflicher Hebammen Deutschlands e. V. BfHD*: [online]. ©2010-2013. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.bfhd.de/der-bfhd-stellt-sich-vor/was-wir-wollen/10-was-wir-wollen.html>
- ČÁP: *Porodní dům u Čápa*. [online]. ČÁP: © 2000-2015. [cit. 2015-02-7]. Dostupné z: <http://pdcap.cz/Texty/PA/CKPA.html>
- ČKPA: *Česká unie porodních asistentek*. ČKPA: [online]. © 2013-2015. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.ckpa.cz/>
- Deutsche HebammenVerband e.V. [online]. *Deutsche HebammenVerabnd e. V.*: ©2015. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.hebammenverband.de/verband/>
- GASKIN, Ina May. *Zázrak porodu*. 1. vyd. Doubice: One Woman Press, 2010, 475 s. ISBN 978-80-86356-48-8.
- HARDER, Ulrike. *Wochenbettbetreuung in der Klinik und zu Hause*. Berlin: Hippokrates, 2005, 284 s. ISBN: 978-3-8304-5330-7
- International Confederation of Midwives: *Strengthening Midwifery Globally*. [online]. International Confederation of Midwives: © 2014. [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.internationalmidwives.org/who-we-are/>
- KOLÁČKOVÁ, Jana, SNÁŠELOVÁ, Klára, CANDIGLIOTA, Zuzana. *Péče porodních asistentek mimo porodnice: Analýza právní úpravy vybraných evropských států*. Brno: Liga lidských práv, 2010, 43 s.
- KUČEROVÁ, Miluše. *Historie a současnost v prenatální péči*. Olomouc, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta zdravotnických věd. Vedoucí práce Mgr. Věra Vránová, PhD.
- MACHOVÁ, Zuzana. *Od péče porodních bab k péči porodníků v poválečném Československu*. Brno, 2012. Lékařská fakulta Masarykovy univerzity. Fakulta porodní asistence. Bakalářská práce. Vedoucí práce Mgr. Kateřina KLÍČOVÁ HÁJKOVÁ.

- PORODNICE.CZ. [online]. PORODNICE.CZ: © 2000-2015. [cit. 2015-02-7]. Dostupné z: <http://asistentky.porodnice.cz/>
- SEDLÁŘOVÁ, Jana. *Porodní asistentka, její osobnostní a profesní vývoj*. Zlín, 2009. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Mgr. Helena FREMLOVÁ.
- STADELMANN, Ingeborg. *Zdravé těhotenství, přirozený porod: citlivý průvodce těhotenstvím, porodem, šestinedělím a kojením, který nabízí ověřené praktické návody, jak v těchto obdobích využít bylinek, homeopatických přípravků a éterických olejů*. 3., přeprac. vyd. Praha: One Woman Press, 2009, 513 s. ISBN: 978-80-86356-50-1.
- STADELMANN, Ingeborg. *Die Hebammensprechstunde: Einfühlsame naturheilkundliche Begleitung zu Schwangerschaft, Geburt, Wochenbett und Stillzeit mit Kräuterheilkunde, Homöopathie und Aromatherapie*. 2. komplet neu überarbeitete Ausgabe. Wiggensbach: Stadelmann Verlag, 2005, 479 s. ISBN: 978-3-9803760-6-8
- ŠTROMEROVÁ, Zuzana. *Péče porodní asistentky o těhotnou a rodící ženu v prostředí mimo porodnici*. Praha: Porodní dům u Čápa, 69 s.
- ŠTROMEROVÁ, Zuzana, a kol. *Porodní asistentkou krok za krokem*. Praha: Argo, 2010, 313 s. ISBN: 978-80-257-0324-3
- ŠTROMEROVÁ, Zuzana. *Rovné šance: Možnost informované volby. Právo a porodní asistence*. Praha: Porodní Dům u Čápa, 2007, 35 s.
- UNIPA: *Unie porodních asistentek*. [online]. UNIPA: © 2010. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: http://unipa.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=55
- VRÁNOVÁ, Věra. *Historie babictví a porodní asistence*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, 203 s. ISBN: 978-80-244-1764-6
- VACKOVÁ, Jana. *Vzdělávání porodních asistentek dříve a dnes*. Sestra [online]. [cit. 2015-02-

2013]. Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/sestra/vzdelavani-porodnich-asistentek-drive-a-dnes-470793>

- Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In. *Sbírka zákonů* 4.2.2004 [online]. [cit. 2015-03-18] Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=57523&recShow=0&nr=96~2F2004&rpp=15#parCnt>
- Vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. In. *Sbírka zákonů* 1.3.2011 [online]. 2011. vyd. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/dokumenty/informace-k-vyhlase-c-sb-ktterou-se-stanovi-cinnosti-zdravotnickych-pracovniku-a-jinych-odbornych-pracovniku-ve-zneni-vyhlasky-c-sb_4763_3120_3.html
- Zákon č. 66/2013 Sb. kterým se mění zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů* 19.2.2013 [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=79616&nr=66~2F2013&name=66~2F2013~20Sb.&rpp=15#local-content>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Vyhláška č. 55/2011 Sb.

Příloha č. 2 – Přísaha porodních bab

DVOŘÁKOVÁ, Vlasta. *Historie babictví a porodnictví*. Olomouc, 2004. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta pedagogická. Vedoucí práce

Příloha č. 3 - Žádost o udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb
Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/formulare-k-opravneni-k-poskytovani-zdravotnich-sluzeb>

Příloha č. 4 – Dokumentace o průběhu těhotenství, předporodní příprava
zdroj: vlastní

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - Vyhláška č. 55/2011 Sb.

Vyhláška č. 55/2011 Sb.

(1) Porodní asistentka vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 a dále poskytuje a zajišťuje bez odborného dohledu a bez indikace základní a specializovanou ošetrovatelskou péči těhotné ženě, rodící ženě a ženě do šestého týdne po porodu prostřednictvím ošetrovatelského procesu. Přitom zejména může

a)

poskytovat informace o životosprávě v těhotenství a při kojení, přípravě na porod, ošetření novorozence a o antikoncepci; poskytovat rady a pomoc v otázkách sociálně-právních, popřípadě takovou pomoc zprostředkovat,

b)

provádět návštěvy v rodině těhotné ženy, ženy do šestého týdne po porodu a gynekologicky nemocné, sledovat její zdravotní stav,

c)

podporovat a edukovat ženu v péči o novorozence, včetně podpory kojení a předcházet jeho komplikacím,

d)

diagnostikovat těhotenství, předepisovat, doporučovat nebo provádět vyšetření nutná ke sledování fyziologického těhotenství, sledovat ženu s fyziologickým těhotenstvím, poskytovat jí informace o prevenci komplikací; v případě zjištěného rizika předávat ženu do péče lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví,

e)

sledovat stav plodu v děloze všemi vhodnými klinickými a technickými prostředky, rozpoznávat u matky, plodu nebo novorozence příznaky patologií, které vyžadují zásah lékaře, a pomáhat mu v případě zásahu; při nepřítomnosti lékaře provádět neodkladná opatření,

f)

připravovat rodičku k porodu, pečovat o ni ve všech dobách porodních a vést fyziologický porod, včetně případného nástřihu hráze; v neodkladných případech

vést i porod v poloze koncem pánevním; neodkladným případem se rozumí vyšetřovací nebo léčebný výkon nezbytný k záchraně života nebo zdraví,

g)

ošetřovat porodní a poporodní poranění a pečovat o ženu do šestého týdne po porodu,

h)

přejímat, kontrolovat, ukládat léčivé přípravky¹⁰⁾ a manipulovat s nimi a zajišťovat jejich dostatečnou zásobu,

i)

přejímat, kontrolovat a ukládat zdravotnické prostředky¹¹⁾ a prádlo, manipulovat s nimi, a zajišťovat jejich dezinfekci a sterilizaci a jejich dostatečnou zásobu.

(2) Porodní asistentka může poskytovat bez odborného dohledu a bez indikace ošetřovatelskou péči fyziologickému novorozenci prostřednictvím ošetřovatelského procesu a provádět jeho první ošetření, včetně případného zahájení okamžité resuscitace.

(3) Porodní asistentka pod přímým vedením lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví může

a)

asistovat při komplikovaném porodu,

b)

asistovat při gynekologických výkonech,

c) instrumentovat na operačním sále při porodu.

(4) Porodní asistentka pod odborným dohledem porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v oboru nebo všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru, v souladu s diagnózou stanovenou lékařem může vykonávat činnosti podle § 4 odst. 1 písm.

b) až i) při poskytování vysoce specializované ošetřovatelské péče.

(5) Porodní asistentka dále vykonává činnosti podle § 4 odst. 1, 3 a 4 u těhotné a rodící ženy, ženy do šestého týdne po porodu a pacientky s gynekologickým onemocněním.

Příloha č. 2 – Přísaha porodních babiček

„Já N.N. přísahám Bohu všemohoucímu, jeho důstojné a bez prvotního hříchu počaté matce Panně Marii i všem svatým, že se ve svém úřadu babském chci zachovati tím způsobem, a to:

- 1. Panu děkanu a pánům doktorům v tomto svém úřadu povinnost, poslušnost a čest prokázati*
- 2. Jejich nadání, ustanovení a nařízení, které by se mého úřadu týkaly a staly nebo ještě státi mohly, poslušně a pilně zachovávat. Nikoliv však:*
- 3. Žádné svobodné osobě ani v době její měsíční čas vynucovati nebo děti předčasně vyháněti, ani jim k tomu nějaké léky raditi, tím méně užívati dáti.*
- 4. Ani rodičím ženám bolest působiti nebo po vypuzení dítěte léky podávati, leč by to panem děkanem a doktorem bylo uznáno za dobré, dále:*
- 5. Mdlé děti, které by před příchodem na svět nebo z nedostatku knězu musely zemřít, nejinak z nouze křtíti než přírodní vodou slovy: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Duchu svatého“. Kdyby takové dítě bylo živo a k řádnému křtu přineseno, pak se ve všem tímto od její císařské a královské Milosti nedávno vydaným naučením bedlivě řídit.*
- 6. Kdybych se dozvěděla, že by nějaká žena, která by nebyla od pána doktora řádně zkoušena, uznána a do přísahy vzata, u rodičích žen se dala potřebovati, bez průtahu chci udati panu děkanovi a pánům doktorům, ostatně se také ve všem, jak se sluší poctivé ženě zachovati chci. K tomu mi dopomáhej Bůh, jeho důstojná a bez prvotního hříchu počatá matka Marie panna a všichni svatí. Amen!“*

Příloha č. 3 - Žádost o udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb

Krajský úřad Plzeňského kraje

Odbor zdravotnictví

ŠKROUPOVA 18, 306 13 PLZEŇ

Žádost o udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb

dle § 18 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (dále také „zákon o zdravotních službách“)

Údaje o žadateli (fyzické osobě):

Jméno, příjmení, titul:

Rodné příjmení:

Státní občanství:

Adresa místa trvalého pobytu:

obec část obce

.....

ulice č.p./č.o. PSČ

.....

Stát

(Osoby bez trvalého pobytu na území ČR uvedou adresu bydliště mimo území ČR vč. uvedení státu, příp. adresu místa hlášeného pobytu na území ČR)

Datum, místo a okres narození:

.....

Telefon *): e-mail:*).....

IČO (bylo-li přiděleno):

Adresa pro doručování písemností*):

obec část obce

.....

ulice č.p./č.o. PSČ

.....

Odborný zástupce (je-li/musí-li být ustanoven v souladu s ust. § 12 odst. 2 a 3 zákona o zdravotních službách, je-li více odborných zástupců, uveďte všechny):

Jméno, příjmení, titul:

Rodné příjmení:

Státní občanství:

Adresa místa trvalého pobytu:

obec část obce

.....

ulice č.p./č.o. PSČ

.....

Stát

(Osoby bez trvalého pobytu na území ČR uvedou adresu bydliště mimo území ČR vč. uvedení státu, příp. adresu místa hlášeného pobytu na území ČR)

Datum, místo a okres narození:

Telefon*):e-

mail*)

Adresa místa/míst poskytování zdravotních služeb (v případě zdravotnické dopravní služby nebo přepravy pacientů neodkladné péče uveďte místa jednotlivých pracovišť, v případě poskytování domácí péče uveďte místa kontaktních pracovišť):

obec část obce

.....

ulice č.p./č.o. PSČ

.....

Telefon:

Pro každé jednotlivé místo poskytování zdravotních služeb uveďte:

Formu zdravotní péče: (zvolte zakřížkováním)

ambulantní péče

jednodenní péče

lůžková péče - akutní lůžková péče intenzivní

- akutní lůžková péče standardní

- následná lůžková péče

- dlouhodobá lůžková péče

zdravotní péče poskytovaná ve vlastním sociálním prostředí pacienta:

- návštěvní služba

- domácí péče

Obory zdravotní péče: **)

(dle zákona č. 95/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky č. 185/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 31/2010 Sb., vyhlášky č. 55/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

.....
.....
.....

Druh zdravotní péče nebo název zdravotní služby: (zvolte zakřížkováním)

- léčebně rehabilitační péče
- lázeňská léčebně rehabilitační péče
- ošetrovatelská péče
- paliativní péče
- lékařská péče
- zdravotnická záchranná služba
- zdravotnická dopravní služba
- přeprava pacientů neodkladné péče

Datum, k němuž žadatel hodlá zahájit poskytování zdravotních služeb:

(tento údaj je nezbytně nutné vyplnit)

- a) dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb
- b) jiné

Doba, po kterou žadatel hodlá poskytovat zdravotní služby:

(vyplní pouze žadatelé, kteří žádají o udělení oprávnění na dobu určitou):

Rodné číslo *):

Žadatel: r.č.:
Odborný zástupce: r.č.:

(Doplňte, pouze pokud požadujete, aby výpis z rejstříku trestů podle dle ust. § 13 odst. 3 zákona o zdravotních službách zajistil pro účely správního řízení správní orgán příslušný k vydání oprávnění k poskytování zdravotních služeb.)

Vydání rozhodnutí o oprávnění k poskytování zdravotních služeb podléhá dle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, správnímu poplatku ve výši Kč 1.000,--. Správní poplatek lze uhradit na číslo účtu: 1063003377/5500, VS 4661311, KS 558 nebo v hotovosti v pokladně Krajského úřadu Plzeňského kraje.

Správní poplatek bude uhrazen (zvolte zakřížkováním):

- v hotovosti
- převodem z účtu

Způsob doručení rozhodnutí (zvolte zakřížkováním):

osobní převzetí

poštovní doručení

doručení datovou schránkou

Prohlašuji, že všechny uváděné údaje jsou pravdivé, úplné a nic není zamlčeno. Jsem si vědom/vědoma právních následků vyplývajících z uvedení nesprávných nebo neúplných údajů (§ 21 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů).

Dne:

.....
jméno, příjmení, titul žadatele
(vypište hůlkovým písmem)

.....
podpis žadatele

**) nepovinné údaje*

****) u více oborů poskytované zdravotní péče uveďte u každého oboru druh a formu zdravotní péče a místo poskytování zdravotních služeb*

K žádosti předložte v originále nebo ověřené kopii:

- 1) Doklad/doklady o způsobilosti k samostatnému výkonu zdravotnického povolání dle zákona č. 95/2004 Sb., či zákona č. 96/2004 Sb. Je-li ustanoven odborný zástupce, pak se uvedený doklad týká i odborného zástupce (*tj. doklady o vzdělání, doklad o zdravotní způsobilosti*).
- 2) Doklad/y o bezúhonnosti (*pouze v případě, že nebyly poskytnuty údaje v žádosti*).
- 3) Je-li ustanoven odborný zástupce:
 - a) jeho prohlášení, že souhlasí s ustanovením do funkce odborného zástupce a že u něj netrvá žádný z důvodů uvedených v ust. § 14 odst. 1 a 3 zákona o zdravotních službách, pro který by nemohl tuto funkci vykonávat,
 - b) doklad o tom, že je v pracovněprávním nebo obdobném vztahu k poskytovateli podle § 14 odst. 2 zákona o zdravotních službách.
- 4) Seznam zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, kteří budou vykonávat zdravotnické povolání v pracovněprávním nebo obdobném vztahu k žadateli. (*viz formulář*).
- 5) Prohlášení, že zdravotnické zařízení je pro poskytování zdravotních služeb technicky a věcně vybaveno podle tohoto zákona. (*viz formulář*).
- 6) Souhlasné závazné stanovisko vydané SÚKL k technickému a věcnému vybavení zdravotnického zařízení, jde-li o poskytování lékařské péče.
- 7) Povolení k činnosti podle atomového zákona vydané SÚJB, budou-li při poskytování zdravotních služeb používány zdravotnické prostředky užívané k lékařskému ozáření.
- 8) Souhlas MZ ČR s poskytováním lázeňské léčebně rehabilitační péče, jde-li o poskytování této péče.
- 9) Pravomocné rozhodnutí o schválení provozního řádu zdravotnického zařízení vydané orgánem ochrany veřejného zdraví a provozní řád.

- 10) Doklad, z něhož vyplývá oprávnění žadatele užívat prostory k poskytování zdravotních služeb
- 11) Doklad prokazující povolení k pobytu na území ČR žadatele a odborného zástupce, pokud mají povinnost takové povolení mít.
- 12) Prohlášení, že u žadatele netrvá žádná z překážek pro udělení oprávnění uvedených v ust. § 17 písm. a) až c) zákona o zdravotních službách, a písemný souhlas předběžného insolvenčního správce nebo insolvenčního správce v případě, kdy nevydání tohoto souhlasu by bylo překážkou pro udělení oprávnění uvedenou v ust. § 17 písm. d) nebo e) zákona o zdravotních službách.
- 13) Fyzická osoba, která bude poskytovat zdravotní služby pouze ve zdravotnickém zařízení provozovaném jiným poskytovatelem doloží doklady uvedené v bodech 1), 2), 11), 12) a dále smlouvu s poskytovatelem, který provozuje zdravotnické zařízení, v němž bude zdravotní služby poskytovat opravňující žadatele využívat technické a věcné vybavení zdravotnického zařízení a personální vybavení zdravotních služeb tohoto poskytovatele k poskytování zdravotních služeb.
- 14) Nabyvatel majetkových práv vztahujících se k poskytování zdravotních služeb dosavadním poskytovatelem připojí doklady prokazující převod nebo přechod majetkových práv na žadatele nebo prohlášení o tom, že nedošlo ke změnám údajů v dokladech předložených dosavadním poskytovatelem.
- 15) Doklad o zaplacení správního poplatku dle zákona č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ve výši Kč 1.000,--.

Příloha č. 4 – Dokumentace o průběhu těhotenství

Dokumentace o průběhu těhotenství

(Zdroj obrázku: http://onderdehazelaar.blogspot.cz/2012_03_01_archive.html)

(Zdroj obrázku: <http://circulodelasmujeres.blogspot.cz/>)

Osobní údaje

Jméno a příjmení (titul):	
Adresa:	
Mobil:	
E-mail:	
Zaměstnání:	
Národnost:	
jiná kontaktní osoba (jméno, příjmení, „vztah“):	
Ošetřující gynekolog:	
Porodní asistentka:	

Anamnéza

Rodinná a osobní:

- matka:
- otec:
- sourozenci:
- jiné významné:
- OA:

Sociální:

- vzdělání:
- zaměstnání:
- rodinný stav:
 - svobodná – vdaná –
 - rozvedené - ovdovělá

Gynekologická:

- menarché:
- MC:
 - prav. – neprav.
 - typ - / dnů
 - bolestivý - nebolestivý
- nemoci:
- operace:
- HAK:
- IUD:

Porodnická:

- porody:
- potraty:
- UUT:

<p><u>Životní styl:</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • stravování: • pitný režim: • pohyb – sport: • kouření: • alkohol:
<p><u>Alergie:</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • léky: <ul style="list-style-type: none"> ○ PNC!!! – ano x ne • potraviny: • jiné:
<p><u>Nynější těhotenství:</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • USG: <ul style="list-style-type: none"> ○ 1. USG – TP ○ celkem • oGTT: <ul style="list-style-type: none"> ○ datum ○ výsledek • GBS: <ul style="list-style-type: none"> ○ datum ○ výsledek
<p><u>Trvale užívané léky:</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • hypertenze • ŠŽ • astma • DM • jiné:

„Osobnost ženy“

<p><u>osobnost:</u></p>	<ul style="list-style-type: none">• introvert – extrovert• cholerik – flegmatik • životní názor • koníčky • sport • životní styl • jiné ...
<p><u>vztahy v rodině:</u></p>	<ul style="list-style-type: none">• matka: • otec: • sourozenci:
<p><u>partnerský život, vztah s partnerem:</u></p>	<ul style="list-style-type: none">• svobodná/vdaná/rozvedená • společné bydlení – žijí rozděleně • „vztah“ (jak spolu fungují) • vztah k těhotné:

	<ul style="list-style-type: none"> • vztah k těhotenství:
<p><u>postoj k sobě samé:</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • postoj k ženství (jak se vnímá jako ženu): • menstruace (vztah k ní): <ul style="list-style-type: none"> ○ přirozená součást ○ neutrální vztah ○ nutné zlo ○ utrpení • sexuální život: • role ženy (představy o roli ženy):
<p><u>těhotenství:</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • plánované – neplánované • chtěné – nechtěné • přijetí těhotenství <ul style="list-style-type: none"> ○ bez problémů ○ obtíže – jaké: • pocity (zpětně) <ul style="list-style-type: none"> ○ I. trim. ○ II. trim. ○ III. trim. • plán prenatální péče <ul style="list-style-type: none"> ○ lékař ○ PA ○ vyšetření, ... • vztah rodiny:

	<ul style="list-style-type: none"> • vztah s partnera: • vztah staršího dítěte/děti: • podpora přátel:
<u>porod:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • místo porodu <ul style="list-style-type: none"> ○ porodnice – kde → ○ ambulantní porod ○ porodní dům ○ porod doma • péče PA – lékař • partner u porodu (event.. jiná osoba): <ul style="list-style-type: none"> ○ ne ○ ano – kdo?
<u>„porodní přání – plán“:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • nepovolané osoby u porodu: • partner u porodu? • volnost pohybu • možnost využití alternativních metod tišení bolesti: <ul style="list-style-type: none"> ○ sprcha/vana ○ aromaterapie ○ homeopatie ○ akupresura • „porodní poloha“ • pupečník? • kontakt skin to skin? • 1. ošetření dítěte? • nepřerušovaný kontakt matka-dítě 2hod na PS a následně na odd. šestinedělí
<u>šestinedělí:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • kojení <ul style="list-style-type: none"> ○ ano – ne • péče PA • pomoc rodiny <ul style="list-style-type: none"> ○ ano - ne • pomoc partnera <ul style="list-style-type: none"> ○ ano - ne • edukace v péči o miminko <ul style="list-style-type: none"> ○ ano – ne ○ ano – v čem:

1. návštěva – vstupní vyšetření

datum:

Poslední menstruace (datum, charakter krvácení, intenzita, doby trvání):

Výška:

Váha:

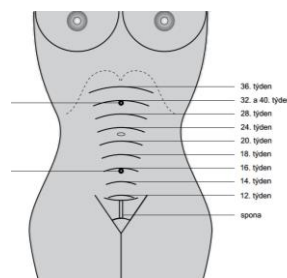
TK:

Moč:

Otoky:

Varixy:

Výška děložního fundu:

(Zdroj obrázku: <http://www.aromaterapie.cz/pro-cleny/listy-ke-stazeni/aku-tehotenstvi/>)

Obvod břicha:

Prsy + bradavky:

normální – plochá – vystouplá – vpáčená

Psychický stav (přijetí těhotenství, stesky těhotné, ...):

Na co se zaměřím příště?

<u>Zjištěný problém:</u>	
<u>Diagnostika problému:</u>	
<u>Intervence:</u>	
<u>Realizace a edukace:</u>	
<u>Vyhodnocení:</u>	při příští návštěvě dne:

<u>Zjištěný problém:</u>	
<u>Diagnostika problému:</u>	
<u>Intervence:</u>	
<u>Realizace a edukace:</u>	
<u>Vyhodnocení:</u>	při příští návštěvě dne:

<u>Zjištěný problém:</u>	
<u>Diagnostika problému:</u>	
<u>Intervence:</u>	
<u>Realizace a edukace:</u>	
<u>Vyhodnocení:</u>	při příští návštěvě dne:

2. návštěva

datum:

týden těhotenství:

Celkový vzhled klientky:

- chůze:
- úprava vzhledu, stav kůže, vlasů:
- chování:
- nálada:

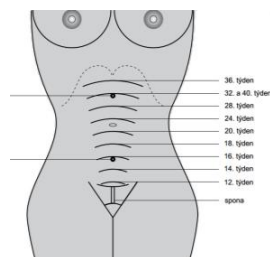
TK:

Moč:

Otoky:

Varixy:

Výška fundu:

(Zdroj obrázku: <http://www.aromaterapie.cz/pro-cleny/listy-ke-stazeni/aku-tehotenstvi/>)

<u>Obvod břicha:</u>	
<u>Prsy + bradavky:</u>	normální – plochá – vystouplá – vpáčená
<u>Psychický stav klientky (stesky):</u>	
<u>Edukace</u>	

Problémy z předchozího setkání:

<u>Zjištěný problém ze dne:</u>	
<u>Diagnostika problému:</u>	
<u>Intervence:</u>	
<u>Realizace a edukace:</u>	
<u>Vyhodnocení:</u>	

<u>Zjištěný problém ze dne:</u>	
--	--

<u>Diagnostika problému:</u>	
<u>Intervence:</u>	
<u>Realizace a edukace:</u>	
<u>Vyhodnocení:</u>	

<u>Zjištěný problém ze dne:</u>	
<u>Diagnostika problému:</u>	
<u>Intervence:</u>	
<u>Realizace a edukace:</u>	
<u>Vyhodnocení:</u>	

Na co se zaměřím příště?

<u>Zjištěný problém:</u>	
<u>Diagnostika problému:</u>	
<u>Intervence:</u>	
<u>Realizace a edukace:</u>	
<u>Vyhodnocení:</u>	při příští návštěvě dne:

<u>Zjištěný problém:</u>	
<u>Diagnostika problému:</u>	
<u>Intervence:</u>	
<u>Realizace a edukace:</u>	
<u>Vyhodnocení:</u>	při příští návštěvě dne: